

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja 8 K
pol leta 4 „
četrt leta 2 „
posamezne številke po 10 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 6 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Gradišče št. 2.

Poština hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

O šolski reformi.

IX.

Ako hočemo, da se vršita pouk in vzgoja v smislu svobodne šole, potem moramo popolnoma izpremeniti sedanji način šolske organizacije.

Kdo odločuje dandanes o pouku in vzgoji mladine?

Ne učiteljstvo in ne starši, marveč na eni strani zastopniki cerkve, na drugi strani državni birokratizem z zastopniki privilegiranih imovitih slojev. Ti narekujejo, kaj se naj uči in kako se naj vzgaja; ti podjarmljajo svojim interesom i učiteljstvo i starše. Ne narodna kultura, ne svobodna znanost in človekoljubna pravica, marveč politični in gospodarski interesi cerkve, države in posestnih slojev odločajo o pouku in vzgoji mladine.

Šolstvo se mora osvoboditi vpliva katerekoli cerkve. Služiti mora samo svobodni vedi in ljudski pravici brez ozira na spol, pleme ali rod, imetje in stan, brez ozira na veroizpovedanje. Konfesionalni pouk naj daje dotična cerkev popolnoma ločeno od šole na stroške onih, ki bi si ga želeli. Naloga šole je, da zbližuje ljudi na podlagi znanosti in pravice, ki sta last vsega človeštva, dočim jih konfesionalnost razdvaja in oddaljuje od skupnega cilja: harmonije ljudskosti. Namesto konfesionalnega pouka naj zbuja svobodna šola ob vsaki priliki, ki se ji ponuja, razpoloženja in podaja navodila za pravno življenje, oprta na človeške izkušnosti, ki izvirajo iz higiene in socialnega čuta.

A ne samo od cerkve, tudi od države je treba osvoboditi šolstvo in ga prepustiti posameznim narodom, ker edino na ta način je mogoča narodna kultura. Od heteronomije prehajamo k avtonomiji, zato zahtevamo tudi kulturno in šolsko avtonomijo za vsak narod posebej. Nad svojim šolstvom, nad svojimi kulturnimi potrebami bodi vsak narod sam zase svoj gospodar! To je mogoče doseči tedaj, ako se izpremeni Avstro-Ogrsko v federacijo avtonomnih narodov.

Pri šolstvu je treba ločiti pedagoško-didaktični del od administrativnega in temu se dodati zdravstveni in tehniški oddelek.

V vseh pedagoško-didaktičnih vprašanih imej prvo in zadnjo besedo učiteljstvo samo. Namesto jurista nastopaj pedagog! Kakor je sodnik v svojem poslovanju odgovoren le svoji vesti, s katero razlaga zakone in deli pravico: tako bodi učitelj neodvisen pri svojem delu, sam svoj gospod.

Učiteljstvo vseh stopenj in kategorij naj v zvezi z zastopniki drugih kulturnih institucij odloča na svojih zborih ali konferencah (krajnih, okrajnih, okrožnih ali deželnih in končno narodnih) v vseh vprašanih vzgoje in pouka: o učnih načrtih, metodah, knjigah, pripomočkih itd. Voli naj izmed sebe kot svoj izvrševalni organ pedagoške odbore ali komisije, ki tvorijo pedagoško-didaktični oddelek šolskih oblasti. Šolske nadzornike si voli učiteljstvo samo izmed sebe za določeno dobo. Ti nadzorniki niso uradniki, marveč to naj bi bil častni posel kot izraz zaupanja in spoštovanja. Njih naloga je samo pedagoško-didaktična brez vseh administrativnih opravil. Za svoje poslovanje so odgovorni učiteljstvu, ki na svojih konferencah presoja njih delo. Šolski nadzorniki naj bi bili duševni vodje in svetovalci, nekakšna avtokritika učiteljstva. Oni naj kot načelniki pedagoških komisij pazijo, da se izvršujejo sklepi učiteljskih konferenc. Pri nastavljanju podaja učiteljstvo samo po pedagoških komisijah svoje predloge, ki jih mora šolska oblast uvaževati. Kvalifikacija šolskega nadzornika je javna, učitelj se sme v slučaju potrebe zagovarjati. Avanziranje bodi avtomatično po službenih letih in zmožnostih. Službeni in disciplinarni red odgovarjaj modernemu naziranju o pravicah in dolžnostih.

Šolske oblasti sestojijo iz enakega števila zastopnikov učiteljstva (pedagoške komisije z nadzorniki kot predsedniki) in staršev. Poleg tega so člani šolskih oblasti šolski zdravniki in tehniki, ki jih voli šolska oblast sama (okr. šolski svet za krajni šolski svet itd.). Naloga šolskih oblasti je šolska samouprava (self-

government). Funkcionarje si volijo iz svoje srede.

Krajni šolski sveti so najnižja šolska oblast. Zastopstvo staršev se voli na podlagi splošne in enake volilne pravice za oba spola s proporcionalnim sistemom. V okrajni šolski svet volijo zastopnike staršev krajni šolski sveti, v okrožni ali deželni šolski svet pa okrajni šolski sveti. Splošno bi se moralo gledati, da bi bilo področje šolskih oblasti kolikor mogoče malo, da bi bila uprava tem uspešnejša. Zlasti bi bilo treba, da bi bila tudi zdravstvena in tehniška stran šolske samouprave kar najbolj izdatna.

Zadnja instanca v vprašanih narodne kulture in šolstva bodi narodni kulturni svet ali ministrstvo prosvete. Razdeljeno bi bilo v pet sekcij: znanstveno-umetniško, pedagoško-didaktično, administrativno, zdravstveno in tehniško. Člane sekcij volijo okrožni ali deželni šolski sveti, posamezne sekcije pa same svoje načelnike. Voditelj narodnega kulturnega sveta ali minister prosvete je član parlamentarne vlade, ima najvišjo upravno in nadzorovalno oblast nad vsem šolstvom in celotno narodno kulturo ter je odgovoren zakonodajnemu zboru naroda. Na ta način sta kulturna in šolska avtonomija in samouprava ločeni od politične.

X.

Svobodna šola temelji na avtoriteti vede. Ustvarja ljudi, da se na podlagi narodne kulture dvigajo k ljudskosti, ki ljubi svoje, a pri tem ne zaničuje in ne sovraži tujega. Proti egoizmu in separatizmu poudarja altruizem in socialnost; proti verskim, narodnim in socialnim, proti političnim, plemenskim in spolnim predsodkom stoji zavarovana pod zaščito svobodne vede in ljudske pravice. Ne razdvajati in oddaljevati, marveč zbliževati in združevati; ne slepo verovanje, ampak prepričevanje je njena metoda. Ne strah in nasilje, marveč zaupanje in ljubezen je sredstvo, ki si z njim osvaja srca mladine. Ne lepe besede, ampak živi zgledi in dejanja, ne oblika, temveč stvar, ne poniževanje, kar je človeškega, marveč očiščevanje od živalskega; ne ubijati individual-

nosti, ampak dvigati jo in smotreno voditi; ne prikrivati življenja, marveč učiti ga umevati in ekonomično živeti: to je njena morala. Krepiti smisel za samostojnost, zbujaati samozavest, netiti veselje do dela in življenja, gojiti čut za resnico, pravico in lepoto, utrtjati prepričanje o napredku človeštva, da ne izgubimo vere in zaupanja v samega sebe, marveč da moremo napolniti vsebino svojega „jaz“ z novino ustvarjajočim jedrom: to je v današnjem času velika socialna kriza, ki se kaže v vsem kulturnem življenju, najvažnejša naloga svobodne šole, ki naj da težko izkušnanemu človeštvu nove vrednosti, nov cilj in smisel vsemu njegovemu dejanju in nehanju . . .

Svobodna šola v naznačenem načrtu je ideal prihodnosti. Marsikaj sicer lahko uresniči že sedanost, toda eno je gotovo: šele iz razvalin absolutistične cerkve in z njo združene kapitalistično-militaristične države se more dvigniti v vsem svojem veličastvu ponosna stavba svobodne kulture, ki odreši poedince in skupnost. Najprej mora pasti nazor, da je obstoj človeške družbe boljše zavarovan v jetnišnicah in kaznilnicah, v prisilnih delavnicah in vojašnicah nego v šolski kulturi: potem šele napoči človeštvu vstajenja dan.

Akotudi nihče izmed nas, ki stremimo za tem ciljem, ne doživi popolnega uresničenja svojih upov, svojega hotenja in teženja: zavest imamo, da pripravljamo pot. Kdor hoče kam priti, mora začeti hoditi. Predvsem pa mora vedeti, kod vodi njegova pot. In kdor si stavi za svoj cilj kulturno osvoboditev človeka, ta si mora biti svest, da taki visoki smotri brez kompromisa niso delo dne, marveč prihodnosti.

Dr. Dragotin Lončar.

Nekaj misli o šolski disciplini.

Gospod urednik, dovolite mi, da tudi jaz izpregovorim nekaj o šolski disciplini. Izrazili ste se, da bi Vas veselilo, ako bi se oglasili k

LISTEK.

Olga Kobau-Gasperinova.

Vzorna slovenska učiteljica, idealna, napredna slovenska žena in mati se je nenadoma in na veke poslovila od svojega zvestega soproga, od svojih treh ljubih in nadarjenih sinčkov, od svojih tovarišic in tovarišev: gospa Olga Kobau-Gasperinova, učiteljica na slovenski dekliški osemrazrednici v Ljubljani, je dne 9. marca nenadoma umrla, zadeta od kapi na možgane. Kakor strela iz jasnega neba, je zadela ta žalostna novica vse njene mnogobrojne prijateljice in prijatelje, učenke, koleginje in kolege. „Oh, škoda škoda jo je“ — ta glas je šel od ust do ust po Ljubljani. In res jo je škoda, zakaj bila je ena izmed najboljših, ena izmed najinteligentnejših slovenskih učiteljic; bila je naravnost vzorna, moderna vzgojiteljica in izreden talent; pa tudi vseskoz napredna in svobodomiselnja je bila Olga Kobau. Kot zavedna učiteljica je stala vedno v vrsti naše napredne organizacije;

bila je član vseh naprednih učiteljskih društev ter podpirala duševno in gmotno vse napredne slovenske učiteljske liste. Ni ga bilo učiteljskega zborovanja, da bi vrla koleginja Olga ne bila prisotna. Pogrešalo jo bo posebno „Ljubljansko učiteljsko društvo“, ki mu je bila prerano umrla koleginja Kobau jako vestna in marljiva blagajničarica. Pa tudi razna narodna društva je podpirala blaga pokojnica. „Splošnemu slovenskemu ženskem društvu“ je bila trdna opora ter je nastopala v tem društvu kot predavateljica in deklamatorica, za kar je imela izreden talent. In pa kot koleginja v učiteljskih krogih je bila kar naravnost vzorna. Povsod je bo manjkalo, povsod bomo pogrešali blago Olgo. Najbolj bo pa občutil njeno izgubo njen sopro, ki mu je bila najboljša in najzvestejša žena in pa njeni trije sinovi, ki jim je bila najljubeznivejša mati in najvzornejša odgojiteljica. Njena prezgodnja smrt je tudi hud udarec za slovensko dekliško osemrazrednico. Kot idealno vestna in navdušena učiteljica je dosegala s svojim ljubeznivim nastopom najlepše uspehe. Njen razred je bil vedno vzoren in njene učenke so jo presrčno ljubile. Ko so zvedele

za njeno smrt, so začele glasno ihteti in jokati. S prepadenimi obrazi in solznimi očmi so se gnetle na dan njene smrti pred hišo žalosti in so siloma hotele vdreti vanjo; vse polno jih je bilo v veži, na stopnicah in na hodniku. To je bil ginljiv prizor in dokaz odkritosrčne ljubezni pridnih učenk do blage učiteljice. Lahko trdimo, da je bila Olga Kobau med priljubljenimi učiteljicami najpriljubnejša.

Olga Kobau je bila rojena 1874. l. v Starem trgu pri Ložu, kjer je bil njen oče, Gašper Gasperin, nadučitelj. Ljudsko šolo je pohajala doma, učiteljšče pa v Ljubljani. Leta 1893. je prebila zrelostni izpit z odliko in leta 1895. je pa napravila izpit učne usposobljenosti tudi z odliko. Službovala je dve leti v Starem trgu pri Ložu, skoraj devet let v Košanjevcih, kjer se je omožila in od leta 1904. pa na mestni slovenski dekliški osemrazrednici v Ljubljani. Tu je zbudila s svojim finim in taktim nastopom med šolskimi krogi takoj pozornost in vse je kazalo, da bi postala na bodoči II. mestni dekliški šoli voditeljica.

Toda zgodilo se je drugače!

V sredo, dne 11. t. m., ob treh popoldne

smo spremili prerano umrlo k zadnjemu počitku. Dolg, veličasten sprevod je bil to, ki ga je blaga pokojnica zaslužila v polni meri. Pokazal je ta sprevod, kako velikih simpatij si je pridobila učiteljica Kobau med ljubljanskim prebivalstvom. Za križem je spremljala pokojnico šolska mladina šentjakobske šole; za krsto so pa šli sorodniki, starši šolske mladine, zastopniki deželnega in mestnega šolskega sveta, mestno učiteljstvo, dolga vrsta najodličnejših dam ljubljanskih itd. Deželni šolski svet je zastopal gospod deželni šolski nadzornik Fr. Levec. Bil je res veličasten sprevod, ki je pričal o priljubljenosti pokojnice in o simpatiji, ki jo ima ljubljansko prebivalstvo do svojega učiteljstva.

Blag bodi spomin vzorni učiteljici, koleginji, materi in soprogi! Kolega.

Francišek Gregorač.

In zdaj še Ti! Učitelj nima sreče!

Neutrudna smrtna kosa zahteva skoro neprestanu žrtev za žrtvijo izmed vrst slovenskega učiteljstva. Neizprosna bela žena pobira v zad-

temu vprašanju še drugi. Prav je tako! Saj je šolska disciplina duša šolskega napredka, in po napredku hrepenimo vsi, ta prinaša nam in našemu narodu korist.

Jaz nočem polemizirati z g. F. S. niti z njegovim nasprotnikom, ker trdita oba svoj prav. Vsak učitelj mora na podlagi lastnih izkušenj imeti tudi lastno metodo pri pouku in šolski disciplini. Vendar bi bilo prav in dobro, da bi vsaj v glavnih potezah postopali enako! Zlasti mlajšim učiteljem bo morda ustrezno, ako jim da v službi že osiveli tovariši nekatere praktične migljaje.

Tekom mnogih let sem postopal pri šolski disciplini na razne načine. Razume se, da sem se vedno oziral na občja pedagoška pravila, vendar so se izkazala ta pri raznovrstnem postopanju nekako nedostatna in pomanjkljiva. Otroško delo marsikdaj vrže najboljšega odgojevalca iz ravnotežja. Pomisliti je treba, da kreposti in čednosti prevladujejo strasti in nagnjenja k slabemu. K slabostim smo podvrženi v veliki meri vsi, tembolj pa nerazvit in slaboten otrok. Mladi svet je poln življenja, brezskrbnosti in je jako nagnjen k posnemanju slabega. Zato sem že kot mlad učitelj prišel do spoznanja, da moramo šolsko disciplino smatrati kot bistveni del odgoje. S tem hočem reči, da sem spojil vedenje šolske mladine z naj šole z vedenjem v šoli.

Naj reče kdo, kar hoče, češ, saj nisem noben policaj, da bi nadzoroval mladino tudi zunaj šole, jaz pa trdim, da je učitelja odgojevalca sveta dolžnost, držati šolsko mladino v lepi disciplini tudi zunaj šole. Pomisliti moramo, da je poklic šole v prvi vrsti odgoja, na drugem mestu šole stoji znanost. Dobro odgojen človek, četudi ni učen, je lahko srečen, nasprotno so pa slabo odgojeni učenjaki večkrat nesrečni, človeštvu v veliko škodo, izpodtiko in pohujšanje. Zgledov bi lahko navedel veliko, a navesti hočem svoje misli le ob kratkem.

Kdor hoče z uspehom odgojevati, mora biti sam dobro odgojen. Odgojitelj mladine mora biti zgleden, brezmadežen, značajan in dosleden mož vedno in povsod. On ne sme biti strasten in podvržen raznim slabostim, zaradi česar bi se starši in mladina nad njim izpodtikali. Samo lepe besede in moralizovanje brez lepih zgledov izdajo malo, večkrat celo nič. Zato omenjam pri tej priliki: kdor zglednemu učitelju pri ljudstvu krađe ugled in spoštovanje, kakor to dela naš hinavski in pogubonosni klerikalizem v svojem časopisju, ta je lopov prve vrste.

Učitelju ni treba biti policaj, ako hoče svojo službo kot odgojevalec opravljati uspešno. Mirno in tiho naj opazuje zunaj šole odrasli mladi svet; kar je videl lepega, dobrega, spodobnega, pa tudi grdega, nedostojnega in pohujšljivega, naj si lepo zapomni. Mladina sama pove prav rada učitelju, ako mu zaupa, vse, kar je videla, slišala, izkušala in pretrpela. Glavni pogoj dobre odgoje je, da učitelj pozna prav dobro otroško naravo. Pomisli naj, da je otrok še nerazvit, čuvstvovanje njegovo še nežno, delovanje nepremišljeno in nerazsodno, posnema rad vse, da prevladujejo slabe lastnosti — potem bo imel z njim veliko potrpljenje. Prvi pogoj odgojevalca mora torej biti potrpljenje in resnična ljubezen do mladine. Nikar naj nobeden ne misli, da mladina ne opazi napak, strasti, lepih in dobrih lastnosti

učitelja! Razume se, da prevelika popustljivost tudi ni na svojem mestu. Ljubezen v zvezi z resnobo, odločnostjo in doslednostjo se mora vedno menjavati. To dožene učitelj z vztrajno voljo in mnogoletno izkušnjo.

Dobro disciplino imeti v šoli pri pouku je, v pravem pomenu besede — umetnost. Otrok se ne sme biti učitelja, marveč ga mora ljubiti in spoštovati. Kjer stojijo otroci v šoli kakor pribiti zaradi strahovanja, tam ne vlada ljubezen, marveč strahovlada. Strahovlada je pa tiranstvo. Taka disciplina ne sodi v šolo, ker se z njo dožene več slabega kakor dobrega. Ako ima učenec pred učiteljem pasji strah, ne bo nikdar odkritosrčen; ako pa tega ni, ne more biti o pravi odgoji niti govora. Vsak prestopok hoče otrok utajiti, ker se boji preobčutljive kazni. Laž je začetnica raznih pregreh. Proč iz šole s prenapeto strogostjo!

Mladina mora slišati besedo, kar je tudi v navadnem življenju veljavno. Pametnemu, odraslemu človeku povemo svojo željo, in ta se mora izpolniti, ako je opravičena in na svojem mestu. Gospodar, ki bi pretepal za vsak nedostatek svoje posle ali sploh prestrogo z njimi postopal, bi kmalu ostal sam brez poslov. Tako imenovano humanno ali človekoljubno postopanje v človeški družbi je običajno in tudi na svojem mestu. Mar naj učitelj pri pouku in odgoji postopa drugače? Ne, humanna odgoja mora vladati v šoli, in ta je tudi dosegljiva, ako učitelj postopa pravilno, potrpežljivo in z ljubeznijo. Otrok je v malem to, kar odrasli svet, zato ga tudi ne smemo drugače odgojevati. Res je, da ne more šola odstraniti vseh napak iz otroških src in življenja, ker dela ovire domača odgoja in človeška družba, vendar bi z napačno odgojo v šoli mladino še bolj izpridili, zato priporočam toplo humanno odgojo.

Tekom mnogih let sem naletel na silno izprijene otroke, ki so bili med dobrimi v resnici prave garjeve ovce. Razume se, da sem pri takih stopil takoj v zvezo z domačo hišo. Navadno sem očetu pisal pod zavitkom odkrito in jasno. Ako so bili starši pametni, je bilo kmalu pomagano. Samo v dveh slučajih sem naletel na odpor staršev, otroka obeh sta sedaj nesrečna. Domača potuha in slepa ljubezen koplje grob človeški družbi.

Navadne pregrehe šolske mladine so: laž, sovraštvo, potuhjenost, škodoželjnost, nevoščljivost, neodkritosrčnost, nagajivost in lahkomišelnost; pa tudi tatvina, poškodovanje imetja, pretep, kletev, hinavstvo in celo — nečistost. Vsak otrok ima svojo individualnost, svoje vrline in tudi napake. Ako se postopa pravilno, premišljeno, z dobrim namenom, dosledno, milo in z ljubeznijo, se odpravi te napake in tudi pregrehe. Jako previdno moramo postopati zlasti pri večjih prestopkih in pregrehah, ker so tudi starši s tem prizadeti. Pri tatvinah in nečistosti sem bil vedno najbolj oprezen. Zapovedal sem mladini: kdor kaj takega ve, ne sme v šoli tega javno povedati, marveč napisati na listek ter ga oddati na skrivnem meni. Z grešnikom sva imela potem obravnavo na štiri oči. Največkrat je bilo že prvič pomagano: odpuščeno, poboljšano in pozabljeno. Otrok je bil hvaležen, da sem njegovo nepremišljeno delo zamolčal, slišal me je in pridobil sem ga za vedno zase. Ako se je spozabil, sem ga poklical k sebi, ga spomnil na tihem na že pozabljeni greh — rdečica in

zaradi ljubeznivosti, gladko tekoče besede, zaradi svoje dobrodušnosti in naravnega humorja bil ogrevajoče solnce, ki je poživilo debate in tudi blagodejno vplivalo na tovariška srca; zakaj pušice dovtipnosti, ki brez njih nisi bil nikoli, niso nikdar ranile, nego le zadele in spravile v prijetno vibriranje živce, ki je v njih sol življenja: smeh.

Temni oblaki čmernosti, nejevolje niso nikoli zastirali Tvojega vedrega lica in — kar je še lepše, kjer si jih videl, si jih znal pregnati. Dolgčas in Ti — huda sovražnika!

Ves čas svojega učiteljskega službovanja nisi niti od enega zborovanja izostal. Če se je bilo treba peljati 4 ure (iz Metlike na Vinico ob odkritju spominske plošče Tomšiču), naj je lila ploha ali bilo suho vreme, za Te ni bilo zadržka. Le polovica slov. učiteljstva naj bi Te posnemala v zavednosti in v prepričanju, daleč v združenem javnem delovanju leži naša moč in naša boljša bodočnost — „vremena naša kmalu nam bi se zjasnila“. Zmerom vesel, vesel, si kaj rad in to prav dobro zaljubljal vsako družbo tudi s svojim lepim glasom,

solza v očeh me je prosila — postala sva zopet prijatelja.

Pri postopanju odgoje se ne dajo navesti stalna pravila, največkrat se mora obravnavati javno pred vso šolo in skoraj vsak dan. Vselej mora biti sodba pravična. Odpusti, kolikorkrat moreš; če vidiš, da z vednim odpuščanjem ni nič, se obrni na ves razred in vprašaj, če hočemo grešniku tudi danes odpustiti. Navadno ga šolski porotniki spoznajo za krivega. Takrat naj si grešnik sam izbere kazen, le v skrajnem slučaju naj se pusti šolski poroti določevati kazen, ker ta navadno hudo obsoja, zlasti če je pri nji v nemilosti. Otrok mora biti vselej prepričan, da je vreden kazni, takrat bo kazen kaj izdala, krivična, prenapeljena ali prehuda sodba pa napravi otroka nevoljnega, jezovitega — kazen je brez uspeha, odgoja za nič!

Učitelj mora vaditi otroke v odkritosrčnosti. Ako ti prizna odkritosrčno, mu odpusti, če ti obljubi, da se poboljša! Ako ves razred vidi tvojo dobro voljo, da imaš resnično skrb za njihov blagor, da nisi prestrog, marveč pravičen, pa vedno resen in dosleden, zveš vse, večkrat še preveč! Ako se pogovarjaš z otroki v očetovskem duhu, ne bodo bežali pred teboj, marveč smehljaje se bodo vrstili okolo tebe, se šalili s teboj, ljubili, spoštovali, slušali — tvoja ljubezen je zmogala, tvoja beseda se posluša in izpolnjuje. S tem si odgojevalec, dobronik mladine in naroda — in ne strahovladar ali tiran.

Razume se, da je treba vestnega č dela, preden dospješ do te popolnosti. Svoje stanovske dolžnosti moraš izpolnovati prav natančno. Pripravljati se moraš na pouk. Tvoje predavanje mora biti jako zanimivo, razumno in nazorno. S svojim nastopom moraš biti tako gotov, da ne prideš nikdar v zadrego. Tvoj pouk bodi tako mikaven, da mladino s svojo besedo in delom privežeš in pridobiš zase. Delo v šoli mora biti tako razdeljeno, da imajo učenci vedno dovolj opravka. Vse se mora vršiti o določenem času. Po končani uri mora priti oddihljaj. Skrbeti moraš s humorjem, da se mladina nikdar ne dolgočasi. Dolg čas v šoli bi bil smrt za živahno mladino. Ako jo ne znaš kratkočasiti, si sama poišče kratek čas z ropotom, šalami, burkami, smehom in razposajenjem, kar imenujemo slabo disciplino.

Ako čutiš v sebi poklic za odgojo šolske mladine, pride vse to polagoma samoobsebi, če pa tega nimaš, morda tudi veselja ne, potem ne moreš postati odgojevalec mladine. Verjemi, da ima pravi odgojevalec v šoli veliko zabavo med mladim svetom, njemu je čas vedno prekratek! On je v resnici velik dobronik človeštva — obžalujem pa, da ga svet noče poznati, ker ga pušča stradati. —ab—

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca februarja: K 40.078.19.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Nekaj o pomenu učiteljskega stanu.

Predaval pri prvem sestanku učiteljev z ljubljanskimi učiteljskimi Janko Žirovnik.

(Konec.)

Na vse to moramo mi starejši učitelji opozoriti svoje mlade tovariše. Opozoriti jih moramo, da so tudi male stvari velike važnosti pri vzgoji in da je treba torej na vsako malenkost paziti. Če človek več siši, več bere in več izkusi, več mu ostane, da pri priliki lahko porabi.

Ves svet obstoji iz samih drobnarij. Če znamo te urediti, bo pa velika celota tudi urejena.

Užigalen klinček n. pr. je velika malenkost. Če ga užgem in prižgem z njim smodko, mi dobro služi. Če pa nato ogorek vržem na umita tla v privatnem stanovanju, mi pa nakoplje najmanj — nejevoljen pogled skrbne hišne gospodinje, ki mi šteje to malenkost v velik greh, zakaj noben dobro vzgojen človek ne meče ogorenih klinčkov po ometih tleh!

Majhen vzrok — ogoren klinček — velik učinek — slaba vzgoja dokumentirana. Taka je s temi drobnarijami, ki jih navadno preziramo. In takih imamo sto in sto, ob katerih moremo pokazati dobro ali slabo vzgojo.

Na take malenkosti je torej treba nam samim paziti in pa vedno na nje opozarjati tiste, ki jih hočemo dobro vzgojiti.

Vendar pa ne bo zadostovalo s starši pogovarjati se — jih je preveč, a časa premalo — predavati jim itd., kar bi jih vodilo kolikortoliko do boljše vzgoje svojih otrok, ker vsi starši — in marsikaj dobrih zraven — ne bodo mogli dohajati k predavanju si ga zapomniti natančno.

Zato je pa treba priporočati jim tudi dobro berilo o odgoji, da ga vzamejo v roke, kadar jim dopušča čas.

Nam bo pa treba pisati časnike in knjige. Kdor hoče kaj pisati, se mora na to skrbno pripravljati s temeljitim učenjem in motrenjem konkretnih slučajev. Veliko mora izkusiti. Naša lista „Domače ognjišče“ in „Zvonček“ sta namenjena v to. V ta bo torej pisati in jih razširjevati me narodom.

A to je le del vsega dela. Treba bo tudi naravnost vzgojevati. Če je vzgoja redno vplivanje dozorelega človeka ne nedozorelega, tedaj moramo mi učitelji z vsem svojim dejanjem in nehanjem in primernim poukom redno vplivati na svoje učence. Če se ti že v zgodnji mladosti privadijo na red o vseh malenkostih, bodo prenesli ta red v vse svoje poznejše življenje.

Učitelj pa vselej ne more na vse strani vplivati z očitnim uspehom, ker imamo v naših solah navadno preveč otrok. Zato se bo moral omejiti na mal, toda iz z b r a n k r o g, ki ga bo potem toliko lažje resnično vodil. Saj tudi na univerzah že gledajo na to, da imajo profesorji okolo sebe male izbrane kroge — seminare — v katerih lahko jako živo vplivajo na svoje dijake, ki se zopet v domačem obče-vanju s profesorji res prav dobro počutijo in veliko nauče.

Ravno to direktno obče-vanje je torej velikega pomena.

Dalje v prilogi.

njih letih zlasti može, stoječe v najlepši človeški dobi in — kar je najhujše — može, ki bi s svojimi lepimi duševnimi močmi lahko še toliko koristili mladini, občini, domovini.

Liki s pomladanskega drevesa cvet, ki mu izpodje pecelj škodljivcev, pade iz učiteljskih vrst zdaj ta, zdaj oni, ki bi rodil še krasne sadove v odmerjenem mu delokrogu.

Med slednje smemo z vso pravico prištevati tudi Tebe, prerano umrli tovariš Gregorač.

Saj smo v Tebi izgubili pravega, vnetega, za napredek gorečega šolnika. Bil si povsod in vsekdar — če zadržan, vsaj v duhu — kadarkoli in kjerkoli se je šlo za povzdigo šolstva, ugled stanu ali za celokupne interese slovenskega učiteljstva.

Saj smo s Teboj izgubili odkritosrčnega prijatelja, čigar mišljenje in govorjenje je bilo jasno kot beli dan. Kar si imel v srečo, to si imel na jeziku. Če je komu bila tuja, bila je tuja Tebi hinavščina, zahrbtnost.

Saj si pri zborovanjih našega učiteljskega društva, katerega vrli predsednik si bil več let,

junaškim I. tenorjem. Zlasti v prejšnjih letih, dokler Te ni nadlegovala bolezen v grlu.

Toda vsaka reč o svojem času.

Kakor si bil v družbi vdan neki, rekel bi trenutni brezskrbnosti, tako si bil v šoli neumorno delaven vrtnar, neprestano vsajajoče lepe nauke v nežna srca mladine. Mladini v blagor si posvetil vse svoje moči; njo si ljubil, poučeval, svaril, opominjal in kazal pota poštenosti, pravičnosti, odkritosti, ki ji je po njih hoditi, da bo kdaj prida državljan in koristen ud človeške družbe.

Jasneje nego priznalni dekreti, ki si jih dobil od šol. oblasti, je pokazala na dan pogreba šol. mladina sama, kako izvrsten učitelj in vzgojevalec si bil.

Ni še nagrobni govornik nadučitelj Št. Tomšič, govoril morda pet minut, že je jela ihteti na glas ter tako dajala duška bridkim čutilom nad izgubo ljubljene nadučitelja. Velika je umetnost, pridobiti si srca mladine. In s to umetnostjo si se smel ponasati Ti. V dno srca segajoče pretresljive besede govornikove so pa učinkovale tudi

na druge udeležnike z neodoljivo silo, da ni ostalo skoro nobeno oko suho.

Solze so rosile oko nadzornikovo in so močile lica Tvojih, po Tebi iskreno žalujočih tovarišev. Solze so se svetile v očeh prisotnih ribniških in sodražkih veljakov-naprednjakov, ki so v impozantnem številu izkazali zadnjo čast, in solze so zalivale oči dolenjevaških mož in žena, videčih globoko bol svojih otročičev.

Slednje pa je objela žalost tudi zato, ker so v Tebi, predragi pokojnik, izgubili delavenega moža tudi na gospodarskem polju.

Po svojem značaju enak rdeči vrtnici, razširjajoči prijeten vonj okolo sebe, si le-te cvetice pridno gojil na šolskem vrtu in jih lepo število pocepil tudi po gredah sosed in sosedov. Marsikatera izmed njih bo svoje lastnike še v poznih letih spominjala na postrežljivega in domačim vedno na uslugo pripravljene nadučitelja.

Takisto je drevesnica kmet. podružnice v Dolenji vasi, broječa mnogo stotin drevce, skoro izključno le Tvoje delo.

Življenjeni Ti bilo praznik.

Zdaj so že tudi za srednje šole začeli zahtevati, da je v enem razredu 40 učencev dovolj.

K temu bo gotovo še prišlo, da bodo vsaj razredniki vodili svoje učence v naravo na študije itd. in sploh nanje direktno vplivali.

S tem se bo pa tudi na teh zavodih uveljavilo načelo, da se morajo učitelji in učenci čutiti kot ena družina, ker se na ta način veliko bolj živo vpliva na učence kakor pa če profesor s katedra zastopa svojo stvar, in ko zvonec zapoje, zapusti kateder, ter se ne meni več za svoje učence. Sploh se vidi, da merodajni krogi hočejo tudi tu uveljaviti familjarni način pouka in vzgoje, ki je gotovo najbolj naraven in najbolj izdaten.

V ljudski šoli ni misliti se na take male kroge 40 učencev. A učitelj, ki hoče svojemu rodu kaj koristiti, bo storil v šoli, kar veleva mu stan, izven šole bo pa zbiral zdrave in nadarjene otroke okolo sebe še kako posebno uro ter jih poučeval in se igral z njimi ter jih sploh resnično pripravljaj na resno življenje.

Iz takih krogov bodo nastali s časom nadaljevalni tečajji, ki bodo zanesli šole pravo izobrazbo in dobro odgojo med narod. Učitelj je učil male otroke mali abece, velike otroke bo pa lahko z velikim uspehom učil tudi veliki abece.

Take nadaljevalne tečaje bo morala imeti vsaka šola. Vsak vodja šole jih bo moral redno negovati in lahko se reče, da bi učitelji brez takih tečajev ostali samo nekako abecedne mašine.

Vodja šole ima tu jako važno nalogo. Gledati bo pa moral, da bo to nalogo z vso ljubeznijo in kolegialnostjo prenesel na svoje tovariše. Na šoli morajo vse moči složno stremeti za skupnim smotrom. Če se pa ta smoter zdi komu nedosežen, naj se pa malo žrtvuje; bo vsaj imel to zavest, da se je pošteno boril za dobro stvar, četudi še ni dosegel smotra. Ta zavest je jako lepo plačilo za ves trud in je več vredno, kakor male materialne nagrade. Saj gotovo tudi te ne izostanejo vsaj našim naslednikom ne, če mi dokažemo narodu, da smo mu skoraj edin faktor, ki mu daje podstavo za boljše življenje. S poukom mu dajemo v roke orodje, s katerim si more pridobiti dušno in telesno blaginjo. Vse druge oblasti in gosposke le varujejo to, kar si je človek znal pridobiti s svojo spretnostjo in svojo sposobnostjo. Kdor bi se predrznil človeške pridobitve staviti v nevarnost, mu svetne gosposke žugajo s časnimi kaznimi, duhovske pa z večnimi.

Mi smo torej tisti, ki vodimo ljudi do blaginje, vsi drugi so pa tu, da to blaginjo varujejo. Kjer ni blaga, tudi ni treba varuhov.

To spoznanje bo prejalislej prodrlo v široke plasti naroda. In takrat se bodo imena dobrih učiteljev res blestela med imeni narodovih dobrotnikov.

To so za zdaj sicer še ideali. A že danes lahko vidimo, da so dosegljivi. Treba je le, da se vsi zavedamo svoje stanovske naloge in resno stremimo za temi vzvišenimi smotri.

Začeti je pa treba zidati vsako stavbo pri tleh — v temelju. Če smo mi osiveli učitelji

telji v kljub neštevilnim bridkim izkušnjam vendarle te vere, da je mogoče te smotre doseči, tedaj moramo to prepričanje vcepiti tudi učiteljskemu naraščanju ter ga dvigati v te jasne višave, da ne opeša v sedanji mizeriji, nego se z njo uspešno bori ter končno premaga vse težave in dospe do zastavljenega smotra. Mi moramo biti mladini odkriti prijatelji in ji pridobljene izkušnje kolegialno zaupati, da jih more porabiti v oporo svojemu delovanju že v šolski dobi. Zaupanje rodi zaupanje!

Ta mladina prihaja med svet s polno glavo in visokimi načrti, a manjka ji pogleda v življenje.

Zato jo treba navajati, da svojo teorijo previdno, trezno in po okolnostih uveljavlja. Treba jo je uvajati v realno življenje, kjer je sicer za pravega moža veliko zlata, a vse — pa ni zlato, kar se sveti.

Zato bodo pa sestanki mladih z izkušenimi starinami gotovo dobro došli obojim.

Mladi bodo marsikaj pridobili iz naših izkušenj, mi stari bomo pa z zadoščenjem opazovali njihovo spretno kretanje in se veselili njihovih uspehov.

Vsi stanovi se zbirajo v celote, ki se tem lažje uveljavljajo v človeški družbi, kolikor večje so.

Zato je pa čas, da tudi naš stan koncentriramo in skrbi, da ga bo človeška družba prav cenila.

Bodimo si torej pravi kolegi in vprašajmo se samo: kdo si, ne pa — kolikosi star?

V to ime pozdravljam mlade in stare gosposke tovariše in vsem skupaj kličem: Idimo v bratovski slogi korak za korakom — naprej! (Odobranje.)

Zborovanje tirolskega učiteljskega društva v Sterzingu.

(Dalje.)

Poročilo o cerkvenih službah. Poročal učitelj R. Saurwein iz Ruma:

Točka o raznih cerkvenih službah, ki jih morajo opravljati tirolski učitelji, je že nekaj let na dnevnem redu raznih zborovanj okraj učiteljev. Društva kakor tudi okraj učiteljev konference. Posamezna okraj učiteljskega društva so se že opetovano obrnila na ordinarijat, da reši to pereče vprašanje, a le-ta je na vse te peticije dal lakonične odgovore. Tako n. pr. je tirolsko katoliško učiteljsko deželno društvo dobilo na tozadevno peticijo od ordinarijata to-le rešitev: Ordinarijat ni načelno nasproten ločitvi učiteljske službe od mežnarske, vendar naj končno rešijo to vprašanje posamezne občine. — Ker je pa to vprašanje postalo aktualno, se ne da spraviti več z dnevnega reda. Vse tirolsko učiteljsko bodisi te ali one narodnosti, te ali one stranke zahteva odločno rešitve tega vprašanja. Vam, dragi kolegi, so pač znani vzroki, ki nas silijo, da se loči cerkvena služba in učiteljska. Ponavljaj jih ne bom, ker jih vsakdo čuti dovolj težko na svojih ramenih. Moja naloga je pa vendar, da te vzroke še enkrat tu nanizam, da vam jih predložim v potrjenje, in vaša sveta naloga bodi, te vzroke ponesti med narod in dati jih v pretres merodajnim faktorjem. — Kdor ni slep in kogar še ni popolnoma za-

slepila strankarska strast, mora naše vzroke upoštevati.

Čemu li zahtevamo ločitev cerkvene službe od učiteljske? Ako hočemo to vprašanje popolnoma rešiti, se moramo nekoliko ozreti v preteklost. Pred 40—50 leti, tedaj pred sankeioniranjem sedanjih šol. postav, je bilo učiteljsko vprašanje popolnoma drugače. Takrat ni bilo še učiteljev, temveč edino le mežnar, organist — in ime je bilo upravičeno. Mežnar in organist je bil celo leto, a učitelj le od sv. Martina do sv. Gregorja. Vso svojo učenost je dobil tak pseudo-učitelj v teku enega leta, ko je obiskoval takozvani „pripravniki tečaj“. In glavni namen tega šolanja je pač bil, da se je ugloobil popolnoma v orgljanje. Seveda je bila tudi plača potem. 100 gld. je bila že sijajna plača. Več dohodkov je imel od mežnarstva. V mežnariji je imel prosto stanovanje, a poleg tega še večjo ali manjšo ekonomijo, ki jo je lahko sam obdeloval, časa je imel dovolj. In orgljanje mu je prinašalo lepe dohodke. Živeli so ti ljudje takrat dobro in marsikateri teh starin se z zadovoljstvom spominja še onih lepih časov.

A časi se izpreminjajo. Temelj sedanji šoli je šolski zakon, ki veleva, da se učitelj pripravljaj najmanj štiri leta v zato odločenih učiteljskih za svoj stan, a dovršiti mora prej vsaj nekaj razredov kake srednje šole, oziroma dovršiti prej takozvani pripravljajni tečaj. In vsaj šest let se mora učitelj strokovno izobraževati, preden doseže svoj cilj, usposobljenostno izpričevalo. A tudi šolski obisk na kmetih se je temeljito preustrojil. Dobili smo šestletno, oziroma osemletno šolsko dobo, in učitelstvo je ravno zaradi tega in zaradi mnogih novih zahtev tako obremenjeno s šolskim delom, da mu preostaja le malo časa — ako hoče vestno izpolnjevati svoje dolžnosti — ki ga lahko uporabi za druge posle. Le žal, da merodajni faktorji niso onega lepega § 55. tako precizno stilizirali, da bi se dal pravično in resnično izvesti. Zaraditega si pa išče učiteljsvo postranski dohodkov, ki jih najčešče izvršuje v škodo — šole. Ker so pa zahteve vsak dan večje in ker učiteljsvo uvideva, da je treba šoli celega moža, je stopilo s svojimi zahtevami — po izboljšanju gmotnega stanja — moško pred javnost in ne bo prej mirovalo, da si izvojuje le to, kar mu gre po božjih in človeških postavah. In med te zahteve spada tudi odprava mežnarske in organistovske službe.

Čemu li zahteva učiteljsvo to ločitev? Prvi vzrok: Mežnarska služba nalaga učitelju mnogo takih poslov, ki se nikakor ne strinjajo z njegovim vzvišenim smotrom. Omenjam tu le snaženje cerkve, razno zvonjenje, pobiranje bere, opravila pri pokopavanju mrtličev, kidanje snega okrog cerkve in do farovža po zimi itd. Dostojno ni za učitelja, da mora po cerkvi brisati klopi, ometati pajčevino in drugo, da se mora kosati z vaškimi paglavci pri zvonjenju in pritrkavanju ob raznih cerkvenih slavnostih, da mora hoditi s košem od hiše do hiše, pobiraje obligatno bero. — Predsedništvo splošnega tirolskega učiteljskega društva mi je dalo na razpolago takozvane vprašalne pole, ki jih je razposlalo širom Tirolske ravno zaradi „mežnarskega vprašanja? — Iz poslanih odgovorov povzamem sledeče: 18% učiteljev-mežnarjev je moralo opravljati vse posle pri pogrebih; 6% je moralo kidati sneg izpred farovža do

cerkve in okrog vsako jutro po zvonjenju svetega jutra.

Drugi vzrok: Učitelj-mežnar ni le hlapec v pravem pomenu besede dotičnega župnika, oziroma kaplana, temveč učitelja-mežnarja si upa vsak kmetič, vsaka terejalka nadzorovati in ozmerjati. Trikrat gorje učitelju-mežnarju, ako se ne drži strogo starih navad, ako ne prižge na ta ali oni praznik pravega števila sveč, ako ne okraši oltarjev s pravimi cveticami, ako ne zvone zvonovi dovolj slovesno. Gotovo je, da nima vsak učitelj-mežnar za taka opravila enake ročnosti in zaradi tega pride tak učitelj pogostoma navzkriž s svojim gospodarjem župnikom. Taka navzkrižja segajo pogostoma tudi v širše občinske slojeve, spor se prenese na šolsko polje, v občinske zastope in učitelju se zagreni dosita življenje v takih občinah, da izkruša čimprej zapustiti take občine.

Tretji vzrok: Cerkovniška služba vzame učitelju-mežnarju mnogo dragocenega, pouku namenjenega časa. Najbolje pa je, ako govore tu zopet one vprašalne pole: 3% učiteljev-mežnarjev porabi dve do tri ure za te posle; 10% zamudi 12. del pouku namenjenega časa in 82% zamudi tedensko 1 uro pri pouku. In pogostoma mora učitelj-mežnar namesto v šolo v cerkev. Zakaj treba je iti z župnikom tega ali onega bolnika obhajat; ob petkih se mora ob 9. uri dopoldne zvoniti; ob 11. in 12. uri mora zopet iti v zvonik in zvoniti. Ako to ni idilično, potem ne vem, kaj bi imenoval idilično.

Četrti vzrok. Ugovarjalo se mi bo, češ, učitelj-mežnar si lahko najame pomočnika, potem mu ni treba opravljati vsega dela. Resnica! Učitelj-mežnar si mora najeti pomočnika, zakaj vsega ne more sam opravljati. Ako je učitelj-mežnar obenem organist, ne more biti ob istem času na koro in v zakristiji. In ravno ta vzrok, da se mora najeti pomočnika, nas sili najodločneje, da zahtevamo ločitev mežnarskih poslov od učiteljskih. Pred leti so bili taki pomočniki prav ceni, a danes se ne dobi niti v zadnji gorski vasi človeka, ki bi hotel opravljati ta posel za nekaj kronic. In zaradi tega je učitelj-mežnar primoran dati temu pomočniku toliko ali pa še več, kolikor zasluži pri mežnarstvu, a vso odgovornost mora nositi sam. No, da pa ni plača mežnarjev dandanes ravno presijajna, o tem ni treba govoriti. Sicer svet v vsem napreduje, le mežnarske plače datirajo še iz starih, starih časov. In slednjič ne more učitelj-organist v sedanjih časih nič več sam obdelovati sveta, ki je navadno združen z mežnarijo. Posli so pa dandanes neznosno dragi. A naj govore zopet vprašalne pole: 41% odgovorov pravi, da so dotičniki dali za mežnarske pomočnike več kakor so sami dobili; 19% je zaslužio pri tej službi manj kakor 100 K; 22% je zaslužio manj kakor 200 K; 13% manj kakor 300 K; 5% manj kakor 400 K. In sedaj vprašam, ali more treznomislec človek zahtevati, da mora ravno učitelj opravljati službo, ki mu ali ne nese nič ali pa, da mora še doplačati. Seveda, kjer je pa mežnarstvo bolje plačano, tam so pa cerkvene oblasti same ločile ti dve službi. Govore naj zopet vprašalne pole: 54% odgovorov pravi, da so dobro plačane cerkovniške službe že davno ločene od učiteljskih; 9% odgovorov stremi po ločitvi, a brez uspeha; 35% ni za ločitev, ker je ves trud zaman; 27% je prisilo

Predragi tovariši! Srce nam je krvavelo, ko smo zapuščali Tvoj novi dom nevdramnega spanja; ko smo se za vedno morali ločiti od tako milega prijatelja in samosvestnega učitelja; ko smo morali misliti, da so za vedno onemela usta, ki so nas tolikokrat razveseljevala!

Bridka žalost nam je sekala rane, ko smo čuli globoke vzdihle Tebe iskreno ljubeče soproge, ki Ti je bila 14 let zvesta družica in izvrstna gospodinja, in ko smo videli dve zapuščeni siroti — dečka in deklico — ki si jima vdahnili življenje Ti; siroti, ki se še ne zavedata dobro, kakega pomena je zlato ime: oče!

Toda zaman je vse žalovanje. „Kar se rodi, vse enkrat za smrt zori.“

Ob odprti Tvoji gomili smo imeli dvojno tolažilno zavest: Živel nisi z amam.

Delo in trud je bilo Tvoje geslo. Nauki, ki so po Tebi v 14 letnem službovanju v Metliki in v 8 letnem v Dolenji vasi bili zasajeni v srca mladine, bodo gotovo poganjali lepe kali, da spomin na Te ne izgine kmalu.

Druga naša tolažba pa je, ker so Ti ponehale

bridke toge, bolečine, duhomorni trop skrbi,

katerih Ti sicer nisi javno kazal, a si jih vendar globoko občutil saj si jih nam najozjim prijateljem časih odkrival, in katere toge in bolesti so posebno v veliki meri prisojene stanu, ki si mu pripadal Ti.

Ponehal si bititrp in. Konec življenja — začetek miru.

Večni pokoj plemeniti Tvoji duši!

Kakor je bilo že v zadnji številki objavljeno, je umrl pokojnik v nedeljo, 8. t. m. ob 5. uri zjutraj, ob katerem času je imel navado vstajati, se je še pohvalil, rekoč: „Danes sem pa izvrstno spal“. A že par trenutkov nato se je po kratkih in silno žalostnih vzdihljajih: „Oči me bole... nos me boli... to ne bo dobro... slabo... slabo!“ zgrudil ter v kakih 10 minutah na to izdihnil, maziljen s poslednjim oljem.

„Kaj je življenje? Kaplja na veji. Veter potegne in kaplje ni“, govori Stritar.

Da bo mrtvoudu podlegel, je rajniki že naprej slutil. Zakaj bil je jako polnokrven, o

čemer je pričala rdeča barva lic, in tudi oče njegov, ki je bil menda rudar v Idriji, je bil žrtev te bolezni. (O svojih rodovinskih odnosajih v rojstni hiši rajni tovariši ni hotel nikdar ničesar omeniti.)

Še ob Primožičevem pogrebu pred ravno 3 meseci je rekel: „Prvi za njim pridem jaz!“

Veličastni izprevod, kakršnega Dolenja vas morda še ni videla, je pričal, kako priljubljen je bil blagi pokojnik v vseh slojih prebivalstva; pa tudi pokazal, kakšen ugled uživa naš stan tam, kjer so njegovi zastopniki pravi možje na pravem mestu.

Zastopana je bila sodnja in davkarija in notarijat, prihitali so obrtniki in trgovci od blizu in daleč, in bila je navzoča nepregledna množica domačinov. Da so bile tudi skoro vse sosedne šole (Ribnica, Sodražica, Vel. Lašče, Dobropolje, Rob, Turjak, Poljane, Struge) polnoštevilno zastopane, ni treba še posebej poudarjati. In to v kljub silno neugodnemu vremenu. Čast in iskrena hvala vsem.

Med obilimi venci, ki so jih nosili pokojnikovi učenci, je bil tudi oni učiteljskega

društva, krajnega šolskega sveta, učiteljskega v Ribnici itd.

Da mu je učitejski zbor, pomnožen s priznanimi pevci iz Ribnice, pod vodstvom vrlega tovariša Zupančiča krasno zapel tri žalostinke, je bilo omenjeno že v zadnji številki „Učit. Tov.“

Osobito pohvalo zasluži tov. Tomšič. Vkljub temu, da ima zaradi bolezni v grlu letoletni dopust, je drage volje iz tovariške pietete prevzel nagrobni govor ter svojo nalogo izborno rešil. Njegov govor, ki je napravil globok vtisk, priobčimo prihodnjič.

Pri skupnem kosilu se je pokojnika kot naprednega učitelja, kot prijatelja in predsednika uč. društva, v daljšem govoru spominjal še podpredsednik učiteljskega društva, nadučitelj F. Štefančič, da je tako učiteljsvo po svojih skromnih močeh v polni meri storilo kolegialno dolžnost napram vzor-kolegu F. Gregorčiču.

Čast njegovemu imenu, slava njegovemu spominu!

za povišanje plač, a brez uspeha 23%; $\frac{4}{5}$ prošenj je zavrnila cerkvena oblast in $\frac{1}{5}$ občine. Statistika pravi, da vse cerkveni službe nemškega Tirolskega neso 66.000 K, a cerkveni pomočniki imajo plače 18.000 K. Povprečno nese ena cerkvena služba 160 K letno. Sijano! — Upam, da sem dovolj jasno dokazal, da je naša zahteva po ločitvi cerkvenih služb od učiteljske dovolj upravičena. — Pri mnogih okraj. učit. konferencah se je naravnost zahtevalo, da naj se postavno prepove učitelstvu izvrševanje meznarske službe. Anketa načelnikov vseh okraj. učit. društev na Tirolskem se je po temeljitem posvetovanju izrekla proti tej zahtevi, zakaj vsak državljan je upravičen sprejeti, oziroma odkloniti to ali ono službo. In tako radikalno postopanje bi nalezlo pri mnogih na hud odpor, ker je še mnogo učiteljev, ki so navezani še na take dohodke. Govore naj zopet vprašalne pole: 32% zahteva postavno ločitev; 10% zahteva prosto izbero, a le 4% žele ostati še nadalje meznarji. — Prosim zbrano učitelstvo, da se izreče soglasno za splošno ločitev.

Prehajam sedaj na organistovsko službo. Ta služba je kolikortoliko primerna učitelstvu. Zakaj ravno z intenzivno gojitvijo cerkvenega petja se lahko mnogo stori za povzdigo petja, za povzdigo verskega življenja. In to naj bi upoštevali merodajni faktorji. Ta služba ne ovira skoro nič učitelja pri izvrševanju njegovega poklica. Ako je na deželi maša, je navadno ljudstvo navzoče in seveda tudi otroci. Izjeme so le ob času pogrebov in porok; toda to so le redki slučajji. Nastane pa vprašanje, čemu li zahtevamo vendar ločitev organistovske službe od učiteljske? Odgovor leži na dlani. Edini in glavni vzrok je sramotno nizka plača, ki jo prejema učitelj za ta posel. Plača je vedno taka, kakršna je bila pred 50, 100 leti, a mnoga opravila, ki jih mora učitelj-organist opravljati, niti plačana niso. Mnogo učiteljev se je izreklo, da naj ostane učitelj organist, a le pod pogojem, da se ga dostojno plača. Toda dokler bo učitelj primoran opravljati to službo, toliko časa ni misliti na izboljšanje. Deželni šolski zakon iz l. 1892. naravnost določuje, da se dohodek, ki ga dobiva učitelj od orgljanja, lahko vštevja v učiteljsko plačo. In dobe se po mnogih krajih župniki, ki tako postopajo, da izročajo plačo, ki bi jo moral sicer dobivati učitelj-organist za orgljanje, občinam, ki potem to plačo vstevajo k učiteljski plači, da so manjši stroški, zakaj dodati je treba še par stotakov, in 800 K je skupaj. Zahtevamo, da se ločita ti dve službi in da je učitelju na voljo dano, če sprejme službo organista ali ne. Umevno je, da se nihče izmed učitelstva ne bo branil prevzeti orgljanja, čeravno se nam izboljša naš gmotni položaj — ako bo dostojno plačan. In da orglarska služba ni ravno tako lahka, ve tisti, ki to izkuša. Vsak dan dve, tri maše, a nedelje in prazniki so zanj najhujši delavniki, zakaj sedeti mora pri orglah od ranega jutra do popoldneva. To bi sicer ne bilo najtežavnejše delo. Koliko truda in koliko ur zahtevajo ravno vaje s pevci in pevkami. Mislim, da ga ni kraja na svetu, kjer bi bili ljudje zadovoljni, da bi jim duhovnik-predigar propovedoval nedeljo za nedeljo eno in isto. Ravnotako je z organistom. Vaje in vaje se vrste dan za dnem. In kdo prispeva kaj za razne note, za razsvetljavo, kurjavo lokala, kjer so izkušnje i. t. d. In kako zahvalo uživamo za to? Najčeseče zasmevanje, natolcevanje, sovražstvo in drugo. Ko bi dobil za vsako pevsko vajo, ki sem jih imel v teku svojega 34 letnega službovanja kakor organist, le 1 K, zagotavljam vas, da bi si lahko postavil prav čedno vilo. In ravno učitelj naj bo tisto bitje, ki naj bo primorano, da opravlja tako službo za tako plačo, kakršna je bila v veljavi pred 50 leti. Naj le poizkusi kaka občina siliti kakega vaščana, da prevzame službo gozdnega čuvaja za tako plačo, kakršno je imel n. pr. njegov prednik pred 50 leti. In naj poizkusi kmet reči svojemu hlapcu, ki ga sprejema v službo: Toliko sem plačal hlapcu pred 30 leti, toliko dobiš sedaj tudi ti. — In učitelj? Menda smo tudi ljudje.

Končujem. Naš položaj je neznošen! Miroljubi ne bomo prej, dokler se definitivno ne uredi to pereče vprašanje tako, kakor zahtevamo. Predlagam sledečo resolucijo: Danes v Sterzingu zbrano tirolsko učitelstvo zahteva, da se cerkvena služba postavno loči od učiteljske in da posamezna učiteljska mesta ne smejo biti odvisna od sprejema dotične cerk. službe. — (Dolgotrajno, burno odobravanje.)

Debata.

Peterlunger-Tannheim: Češče sem že vprašal pri uradnih konferencah, kako se mora postopati, da se učitelj more odpovedati meznarski službi. Mislim, da je moje vprašanje bilo postavno upravičeno, zakaj ako nam dotični župnik lahko službo odpove, odpovemo mu jo lahko tudi mi. Enakopravnost povsod! Opustilo bi se tudi lahko ono zahrbtno vprašanje, kako sposoben je ta ali oni učitelj kot organist. Ako se to ne bo upoštevalo, svetujem, da se vloži skupna prošnja na ordinarijat, da nam le-ta pove, kako minimalno plačo — primerno sedanjosti — nam mislijo določiti. Ako pa vse to ne bo pomagalo, storimo to, kar je edino pravilno — napovemo generalni — štrajk. (Bučno pritrdjevanje.) In naravnost krivično je, da se je uvedel pouk v godbi obligatno, zakaj s tem se zapre mnogim dobrim učencem pot do učiteljskega stanu.

Deiser-Wörgl: O vprašanju ločitve meznarske in učiteljske službe bi lahko govorili 14 dni in noči. In prepričan sem, da bi ne našli niti po preteku teh 14 dni ne organista ne meznarja, ki bi trdil, da je srečen in zadovoljen. Jaz pa pravim: učitelj ostani učitelj, izpolnuj vestno svoje dolžnosti — za drugo ne skrbi. Ker pa sedanjost še ni zrela za to zahtevo, pravim: Ako mora učitelj na vsak način opravljati kako cerkveno službo, dobro, naj jo, a nikdar naj ne bo meznar. Zakaj ravno ta služba neizmerno škoduje ljudstvu; učitelj-meznar izgubi mnogo ur, ki so namenjeni pouku. Izvrševanje meznarskih poslov naj bi bilo postavno prepovedano. Kadar bo učitelstvo tako plačano, da bo lahko živelo brez postranskih služb, sem prepričan, da ne bo pod božjim solncem učitelja bedaka, ki bi vstajal ob 4. zjutraj, da bi hodil zvonit, da ne bo takega dvojnega bedaka, ki bi kidal sneg, da ne bo takega trojnega bedaka, ki bi hodil jame kopat in se vrh tega pustil vpričo ljudi zmerjati, da ne bo nobenega patentiranega bedaka, ki bi vse to mirno prenašal. (Burno odobravanje.) — Torej prvo je regulacija plač, drugo ločitev od cerkvene službe, a ostalo sledi samo. Predlagam, da sprejmemo resolucijo. (Odobravanje.)

Učiteljica Zobl: Tudi me učiteljice želimo, da se loči učiteljska služba in meznarska, ker nam ta družitev škoduje na ugledu. Me smo rajše podložne učitelju kakor pa meznarju. (Odobravanje.) A tudi nam nalaga meznarska služba mnogo posla, zakaj poučevati moramo ravno zaradi tega večkrat nadpostavno število učnih ur. (Odobravanje.)

Predlagana resolucija se sprejme soglasno. (Dalje)

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Ljubljansko učiteljsko društvo bo imelo svoj redni letni občni zbor v četrtek, dne 26. marca t. l. ob poltretih popoldne n a I. mestni šoli v Komenskega ulicah s tem-le vzporedom:

1. Nagovor predsenikov.
2. Tajniško poročilo.
3. Blagajniško poročilo.
4. Volitev 3 pregledovalcev računov.
5. Volitev odbora.
6. Določitev letnega doneska.
7. Volitev odseka za izvenšolsko delovanje.
8. Služajnosti.

K obilni udeležbi vabita v imenu odbora: J. Dimnik, t. č. predsednik. V. Sadar, t. č. tajnik.

Ljubljansko učiteljsko društvo je priredilo dne 11. t. m. svoje drugo letošnje zborovanje, ki je pri njem prav zanimivo predaval tovariš L. Jelenc „o znamenitostih Londona“. Predavatelj je žel za svoje vestno sestavljeno poročilo burno pohvalo mnogobrojnih poslušalcev, posebej se mu je pa še zahvalil predsednik Dimnik. Po predavanju se je razvila prav prijetna zabava, ki je priklopela do viška, ko je vstopil v našo družbo deželni poslanec tov. E. G. Angl. Začele so se navdušene napitnice in peveci so pa zabavali prisotne z izbranim petjem. To je bil res lep večer. Pri prihodnjem zborovanju bo nadaljeval tov. Jelenc s svojim predavanjem ter nam bo opisal londonsko razstavo.

Učiteljski krožek za Toplice in zagorsko okolico ima svoj sestanek dne 26. marca ob 3. uri popoldne pri Jak. Hribarju v Izlakah. Predava tov. F. Lužar o rastlinskem življenju in tov. Pelko o učnih slikah. Pričakujemo na prvem pomladanskem sestanku mnogo obiskovalcev iz okolice!

Štajersko.

Učiteljsko društvo za laški okraj. Znano je, da zboruje dne 20. aprila t. l. „Zveza štaj. slov. učiteljev in učiteljic v Celju“. Ker nameravamo ta dan proslaviti s koncertom, je

8. sušca na Hrastniku posvetujoči se odbor učiteljskega društva za laški okraj sklenil prirediti društveno zborovanje 5. aprila na Zidanem mostu ter povabiti sosedno tovariško društvo za sevniško-brežiški okraj za namenom, da se tako omogoči skupna pevka vaja.

Skupno zborovanje se prične ob pol ednajstih popoldne v zidanmoški šoli. Ob pol dvanajstih bo skupna pevka vaja pesmi, katerih partiture razpošlje dotičnim pevcem potom šol. vodstva pevovodja celjskega učit. društva za okolico.

Izventega se je določilo naročiti za naše društvo sledeče liste in druga knjižna glasila, ki so:

„Domače ognjišče“, „Popotnik“, „Slov. Matica“, „Slov. šol. Matica“, „Hrvatska Matica“, „Hrvat. ped.-knjiž. zbor“. Na „Tovariša“ pa je itak vsak član naročen. — Za knjižnico slov. učiteljskih v Mariburu se bo pobiralo 5. aprila. Prispevina podpornih članov našega društva je določena na pet kron na leto za posameznika.

Sosednemu tov. društvu tovariški pozdrav in vabilo na sestanek dne 5. aprila.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj zboruje 2. aprila t. l. v ormoški slovenski šoli. Začetek ob pol 11. uri popoldne. Vzpred: 1. Društvena poročila in dopisi. 2. Zapisnik glavnega zborovanja in odborove seje. 3. Predavanje tov. Rob. Košarja „O tajni kvalifikaciji“. 4. Nasveti in predlogi. 5. Pevska vaja za „Jubilejski koncert“ v Celju.

Ker se ta dan poslavlja naš član, zastopnik učitelstva v okrajnem šolskem svetu in naš bivši predsednik, tov. Ernest Slanc, od našega društva, se pričakuje tem gotovejše prav obilne udeležbe.

Josip B a j š p, t. č. predsednik.

Srednješolski vestnik.

** Reforma srednjih šol. Praški „Narodni Listy“ pišejo, da izdelujejo v naučnem ministrstvu nov učni načrt za srednje šole. Nameravajo preosnovati tudi izpite na učiteljskih, enako zrelostnim izpitom na gimnazijah.

** Redko slavje. Gimnazija v Slanem na Češkem obhaja dne 27. in 28. junija letos dvestopetdesetletnico svojega obstanka.

** Šolski sklep bo letos po odredbi naučnega ministrstva na vseh srednjih šolah brez izjeme v soboto dne 4. julija.

** Izvrševalne naredbe k novim predpisom o zrelostnem izpitu. Prve novice o preosnovi zastarelega sistema zrelostnih izpitov so prijeto iznenadile marsikaterega dijaka, ki mu je še prestopiti zadnji težavnejši prag življenja — zrelostni izpit. Pred nekaj dnevi so bile objavljene izvršilne naredbe, ki bodo pa marsikoga — neprijetno iznenadile. — Predvsem se odklikujejo novi predpisi po ostrenju pismenega zrelostnega izpita. Glede tega vsebujejo izvršilne naredbe sledeče: Pismeni zrelostni izpit se naj vrši tri tedne pred ustnim (torej junija, ne maja kakor je bilo doslej v navadi). Pri pismeni maturi ne sme več kakor 20—25 kandidatov sedeti v eni sobi, ki se sme zapustiti le v najnujnejših slučajih. Ravnateljstvo, oziroma profesorski zbor lahko še odredi druga varnostna sredstva. Ako poizkuša kdo goljufati bodisi s pomočjo sosedove naloge ali s pomočjo prepovedanih pripomočkov (torej slovarjev, zapiskov itd.), se ga takoj odpravi iz sobe; po okoliščinah mora sam ponoviti isto nalogo ali pa vse naloge zrelostnega izpita. Ako je greh hujši, se ga za tekoči termin izključi, in ako ga ponovi, je lahko izključen od mature vobče. — O zrelostnem izpitu iz materinščine, oziroma pri nas tudi iz nemščine se bo gledalo, da pozna kandidat novejša pesniška dela in pesnike same, vendar pa se ne bo strogo oziralo na mehanično priučene življenjske podatke, z letnicami, kronološkim red posameznih del itd. Iz srednjevisokonemščine, odnosno staroslovensščine se ne bo več izpraševalo. Izkušnja se bo vršila v obliki prostega kolokvija na podlagi kakega mesta iz pesnikovih poezij ali prozaičnih spisov. Ogibati pa se je vseh kritičnih opazk o pesniških delih, ki so zrasle na lastnem zeljniku. — Iluzorična je odredba, da se formalno ne izkuša iz fizike, ker se med izpitom iz matematike lahko dajejo tudi fizikalne naloge, posebno (kakor tudi matematične) iz praktičnega življenja — K ustnemu izpitu imajo pristop stariši, nadalje oni činitelji, ki so vzdrževalci ali dobrotniki zavoda, vsi abiturientje; pouk v ostalih razredih preneha le tedaj, ako se vsi profesorji udeležujejo zrelostnega izpita. Odpustilo se bo abituriente po možnosti slovesno ob pričujočnosti cele izpraševalne komisije. — Popolnoma nova je odredba, da imajo eni kandidatje, ki nečejo ponavljati osme, oziroma sedme šole, pri ponovni izjavi za zrelostni izpit prinesiti policijsko izpričevalo o dobrem vedenju. Prošenj za 2. ponovitev mature pa ne bo treba vpošiljati naučnemu ministru, temveč bo odločal že o tem deželni šolski svet. Zrelostni izpit se bo mogel le dvakrat ponoviti. Izpričeval ne bo več podpisoval celi profesorski zbor, temveč le predsednik izpraševalne komisije, ravnatelj in razrednik. — Zrelostni izpiti s temi predpisi torej ne bodo znatno olajšani.

Književnost in umetnost.

Popotnik. Letnik XXIX. Št. 3. Vsebina: 1. Avguštin Požegar: Telesni siločut in njegova higiena. — 2. Dragotin Tichý in Dragotin Příbil: Šole za otroke s skrivljeno hrbtenico. — 3. Janko Polák: Pedagoška študija o otroku. — 4. J. B.: Uvod v algebro. — 5. D. P.: Nravni zločin na mladini. — 6. Književno poročilo. — 7. Razgled: Pedagoški paberki — Kronika.

Edmondo de Amicis. Dne 11. t. m. je umrl znani italijanski pisatelj Edmondo de Amicis, star 62 let. Rojen je bil 21. oktobra 1846 v Onegli. Znano je tudi v slovenščino prevedeno njegovo delo „Cuore“ — „Srce“. Prevod je oskrbela koleginja Janja Miklavčičeva. De Amicis je bil socialni demokrat. — Edmondo de Amicis je poleg d'Annunzia in Fogazzara največji sodobni pisatelj italijanski. Velika izguba je z njim zadela italijanski narod, zakaj bil je še zdaj na vrhuncu svoje delavnosti. Njegov sloviti roman „Srce“ so slavili za Manzonijevimi „Promessi sposi“ za najkрасnejše delo italijanske beletristike. Če zbledijo vsa njegova dela, ostane „Srce“, ki je za mladino neizmernega vzgojevalnega pomena. Zadnje de Amicisevo markantno delo je knjiga „L'idioma gentile“ — „Divni jezik“ — v katerem slavi v vznesenih besedah lepoto in moč italijanskega jezika. Zadnje dni svojega življenja se je nepozabni pisatelj bavil večinoma s socialnimi snovmi. Na političnem polju je njegova največja zasluga reforma vojaškega kazenskega prava, ki se je izvedla na njegovo pisateljsko inicijativo. (De Amicis je bil prej častnik — l. 1866 se je udeležil bitke pri Custozzi). Spomin velikega pisatelja in človekoljuba bo slovel povsod, kjer bo njegovo „Srce“ mladino povzdigovalo k vzorom in marljivemu delu.

Kulturno delo.

+ 157. odborova seja „Matice Slovenske“ dne 2. sušca 1908. Predsednik javi, da je Matica dobila pravdo z g. prof. Jesenkoma o naknadnem povračilu realiziranih kuponov nekaterih delnic „Narodne Tiskarne“, a da je g. prof. Jesenko vložil priziv: Sprejme se predlog gospodarskega odseka, da se naj že v prejšnji dobi nastali in letos narastli deficit pokrije s posojilom iz knjižnice ljubljanske mestne hranilnice; to posojilo se z obrestmi vred amortizuje vsako leto iz tekočih prejemkov. V isto svrho se hrvatskim članom članarina poviša na 3 K. Obseg knjig za l. 1908. se spravi v sklad z gmotnimi sredstvi, njih število ostane isto, le Letopis bo začasno opustiti. — G. E. Kristana drama „Kato Vranković“ se sprejme, istotako g. Vl. Nazora istrska priča „Veli Jože“ ter g. profesor Šantla ilustracije za ta spis. Načeloma se sprejmejo v knjižni program glavna dela Shakespearejeva, pred vsem g. O. Zupaničeva prevod „Sen kresne noči“, nadalje Dostojevskega „Spomini iz mrtvaške hiše“ v prevodu g. Vl. Levstika. Za prihodnja leta pride v poštev monografija iz Vrhovčevih spisov n. pr. o francoski dobi, izdanje starejših pesnikov kakor Svetličiča, Ledinskega, Trstenjaka.

+ „Akademija“. V nedeljo, 15. t. m. je predaval v ljubljanskem „Mestnem domu“ vseučiliški profesor iz Zagreba, g. dr. I. Šilović, o smotru kazni.

+ Javna ljudska knjižnica v Studenicah pri Mariboru je začela poslovati v nedeljo, dne 15. t. m., v hiši št. 17, Šolske ulice.

+ Srbska naučna akademija v Belgradu. Prošli teden je bilo v Belgradu slavnostno letno zborovanje srbske akademije naukov. Na shodu je bil tudi kralj in mnogo občinstva. Po poročilu o delovanju akademije v l. 1907. je prečital novi akademik Gj. Pavlovič svoje pristopno predavanje o pravosodstvu. Iz govora predsednika akademije, Stojana Novakovića, se razvidi, da je akademija tekem 20 let, kar obstoji, izdala nad 200 raznih knjig. Nagrada 900 dinarjev iz ustanove arhimandrita Dučića so prisodili dr. G. Jakiševiću študiji iz diplomatske zgodovine „O akermanški konvenciji“.

Politiški pregled.

* Na Goriškem se je udeležilo ožje volitve v splošni kuriji 9. t. m. 25.054 volilcev; vseh volilcev je bilo 33.527. Na volišče jih je torej prišlo 74,7%.

* Saniranje deželnih financ. Dne 13. t. m. je finančni minister zaključil enketo z govorom, v katerem je naglašal, da je enketa izpolnila svoj namen. Posebno je finančni minister z veseljem pozdravil, da so skoro vsi govorniki priznali potrebo, da ostane osebna dohodnina oproščena deželnih naklad. Med tem pogojem in saniranjem deželnih financ je treba postaviti junktim. Dohodninski davek bo tudi vbodoče obdržal značaj izravnalnega davka. Znatno zvišati ga ni mogoče, da bi srednji stanovi ne bili močno prizadeti. Da so dežele zabredle v finančne stiske, je deloma kriva država, deloma so pa krive dežele same. Deželnih financ ni mogoče temeljito ozdraviti

brez upravnih reform. Monopola skoraj ni mogoče razširiti, pač pa bo razmišljati o državnem obdajenju premoaga. Da bi država prevzela pasivne lokalne železnice, si je treba še premisliti. Zahteva, naj bi država prispevala k učiteljskim plačam in pokojninam s 50%, je nemogoča, ker bi kaj takega povzročilo državi 60 do 70 milijonov kron izdatkov. Edini vir za saniranje deželnih financ je zvišanje davka na žganje, a niti tega zvišanja ne dobi vsega dežela.

* **Nova trgovinska pogodba s Srbijo** je bila, kakor poročajo z Dunaja, dne 14. t. m. podpisana. Nova trgovinska pogodba stopi v veljavo dne 1. januarja 1909.

* **V proračunskem odseku** pride v kratkem na dnevni red proračun naučnega ministra. Nemške stranke so si izmislile nov načrt proti zahtevi druge češke univerze. Ker te popolnoma opravičene kulturne zahteve češkega naroda ne morejo več udušiti niti ne zaprečiti nje izvršitve, bodo vse nemške stranke složno zahtevale, da naj se osnuje nemška univerza v Brnu, češka pa kje drugod, n. pr. Kromerizu. — K temu treba pripomniti, piše „Domovina“, da je nemška zahteva, naj se jim ustanovi v Brnu nova nemška univerza, naravnost nesramna. Nemci imajo že itak 4 univerze in 3 tehnike v Avstriji in so v primeri z ostalimi avstrijskimi narodi prenasitani. Avstrija mora najprej izpolniti svoje dolžnosti napram Slovincem, ki jim je še dolžna vse in proti katerim vodi naučno ministrstvo že od nekdaj pasivno resistenco, potem bo šele smela misliti na to, da ustanovi še kako nemško visoko šolo — prej pa ne. Malenkostna in nevrudna kulturnega naroda je pa intriga, s katero bi radi Nemci spravili češko univerzo v nezaten in zakoten trg Kromeriz, v katerem ni in ne more biti življenjskih pogojev za najvišje znanstvene institute, ki so spojeni z vsakim vseučiliščem in kjer bi bila tudi dijakom onemogočena eksistenca. Da se vse nemške stranke vežejo v nizkotne, v tako protikulturne intrige, je žalostno in sramotno obnem. Ljudje, ki tako postopajo v kulturnih vprašanjih, nimajo pravice trditi o sebi, da stopajo na čelu napredka in da zastopajo kulturno elito države. — Italijani zahtevajo, naj se obljubljeni jim pravniška fakulta osnuje v Zadru namesto na Dunaju. Zadrski župan dr. Ziljotto in posl. Giljanovič sta bila na Dunaju in sta vladi obljubila imenom zadarske občine, dati vladi brezplačno poslopje in še mnogo drugih učenih pripomočkov in ugodnosti na razpolaganje, ako se stvari fakulta v Zadru. — Kaj bodo pa naši poslanci obeh klubov storili za slovensko vseučilišče, za slovensko šolstvo sploh in proti pasivni resistenci naučnega ministrstva napram kulturnim potrebam slovenskega naroda?

* **Boj za poljedelsko ministrstvo.** Po volitvah v češki deželni zbor so zastopniki čeških agrarcev izjavili vladi, da so postali najmočnejša češka stranka. Zato zahtevajo zase poljedelsko ministrstvo, kar so zahtevali že pred Božičem. Baje se je vlada izjavila, da je pripravljena krščanskim socialcem ponuditi ministrstvo notranjih del, da bo mogoče poljedelsko ministrstvo izročiti češkim agrarcem. Krščanski socialci pa so izjavili, da se ne odpovedo poljedelskemu ministrstvu za nobeno ceno.

* **Jezikovno vprašanje v Dalmaciji** se bliža svoji rešitvi. Vodja dalm. namestnije (namestnik Nardelli je na dopustu), dvorni svetnik Tončić, je bil te dni poklican na Dunaj, da poroča o rešitvi uradnega jezikovnega vprašanja v Dalmaciji. Vlada bo skoraj gotovo dovolila tudi notranji hrvaški jezik, kar je za Dalmacijo popolnoma naravno.

* **Hrvaški sabor** je bil dne 14. t. m. s kraljevim reskriptom odgoden za nedoločen čas. Tem povodom so bile v Zagrebu velike demonstracije proti baronu Rauchu.

* **Velike socialističke demonstracije v Budimpešti.** V petek zvečer so se socialisti zbrali v velikem številu pred svojimi strokovnimi organizacijami, od koder so hoteli iti pred klub stranke neodvisnosti, da priride demonstracije splošni volilni pravici v prilog. To jim pa je policija preprečila in na to so odšli v Košutovo ulico, da bi demonstrirali pred narodnim in deželnim kazinom. Toda na oglu Košutove ulice jim je zaprla policija pot, nakar se je iz množice tridesetkrat ustrelilo iz revolverja in je pričelo leteti kamenje. Ranjeni so bili trije redarji. Policija na konjih je razpodila množico, katere del se je umaknil v Rakodezyjevo ulico in se zbral pred kavarno New-Jork, kjer so demonstranti s kamenjem razbili več šip. Streljali so tudi iz revolverjev. Policija je tukaj aretirala 25 oseb. Drugi del demonstrantov se je podal proti Karlovemu trgu in razbil okna na mnogih prodajalnicah. Policija je tudi tukaj aretovala več demonstrantov. Skupno je policija aretovala 50 oseb, a razbitih je bilo nad 100 oken.

* **Novo prusko nasilje proti Poljakom.** Pruska vlada pripravlja nov zakonski načrt, s katerim bi bilo poljskim bankam zabranjeno parcelirati večja posestva brez oblastvenega dovoljenja. Tudi zemljiškoknjižno že razkosana posestva, ako so še pod skupnim gospodarstvom, bi spadala pod določbo novega zakona.

* **Poslanec dveh deželnih zborov.** Vseučiliški profesor v Levovu, dr. Halban, ki je bil tri leta bukovinski deželni poslanec, je bil pri zadnjih volitvah tudi izvoljen v gališki deželni zbor.

* **Ločitev zakona na Francoskem.** Tudi francoski senat je sprejel zakonski načrt, da se izpremeni časna zakonska ločitev na zahtevo moža ali žene po preteku treh let v zakonito ločitev zakona.

Vestnik.

Teorija in praksa. Sobotni „Slovenec“ piše: „Slovenec“ je poravnal celo vrsto pravnih, ki se vlečejo še iz zadnje državnozbornske volilne borbe, mirnim potom. Stori smo to iz več nagibov, izmed katerih je eden zlasti odločilen ta, da hočemo osebne borbe in napade, ki so zdaj običajni — ne po naši krivdi! — v slovenskem časopisu, kolikor moči omejiti. Naša javnost, zlasti kranjska dežela, želi, da bi po liberalni gonji započeti osebni boji se omejili in da bi se našlo več umevanja za redno in stvarno delo. Po končanih deželnozbornskih volitvah naj bi nastopila doba mirnejšega dela, in zato radi pred sklicanjem deželnega zbora spravimo s peti stvari, ki bi netile na novo politično strast. Prav bi bilo, da bi temu našemu vzgledu sledili tudi razni drugi listi, kajti sam „Slovenec“ tudi ne more mirovati, in če bodo drugi udrihali, bo udaril „Slovenec“ nazaj. Samo po neki skupni konvenciji, ki jo more narekovati časnikarska dostojnost in pravi smisel za splošni blagor, je mogoče, da se omeji borba proti osebam, ki politično delujejo, tako, da ne postane žaljiva. In to mi zahtevamo v prvi vrsti od liberalnega časopisja, ki mora opustiti grdi in nedostojni način pisanja, tako, da bo slovensko časopisje stalo na oni višini, kakor je dostojna kulturnih narodov! — Tako se dela lepega — lisjak! Mi smo se vedno držali te teorije in smo jo tudi izvajali v praksi: osebnosti so nam bile tuje. Drugače pa je ravnal „Slovenec“, kar je vsakemu znano. Tako je tudi v isti sobotni številki njegova praksa drugačna od njegove teorije. Tako n. pr. imenuje v eniisti notici petkrat tovariša Gangla, vrhutega ga obira še neumni „Boltatu Pepe iz Kudeluga.“ Da, da, teorija in praksa — to je kaj drugega! Kaj pa šele „Domoljub“, „Naša moč“, „Slovenski Gospoda“?! Brrr... Na besede nič ne damo. Naj govore dejanja?

Ljubljansko učiteljsko društvo je darovalo mesto venca na grob preblage kolegije Olge Kobau-Gasperinove 20 K za učiteljski konvikt.

Sožalje je izrazil predsednik „Ljubljanskega učiteljskega društva“ v imenu društva gospodu soprogu prerano umrle kolegije Olge Kobau.

Ljubljansko učiteljsko opozarjamo na občni zbor „Ljubljanskega učiteljskega društva“, ki bo v četrtek, ob poltrem popoldne na I. mestni šoli. Važna bo volitev socialnega odseka in še o nekem drugem važnem vprašanju se bo razmotrivalo in sklepalo.

Deset tožb je bilo vloženi proti duhovniškemu listu „Slovenec“ zaradi žaljenja časti in raznih podtikanj. List sedaj „lojalno obzahuje“ vsa ta katoliška in o globoki veri pričajoča sredstva duhovniške politike in plača zastopniške stroške, s čemer se tožitelji zadovoljujejo.

Roditeljski večer je priredil učiteljski zbor c. kr. rudniške dekleške šole v Idriji dne 15. t. m. v šolski telovadnici. Udeležba je bila jako dobra. Videlo se je, da se starši šolske mladine zanimajo za take večere. Med udeleženci smo opazili tudi predsednika društva v varstvo otrok, g. okr. sodnika H. Sturma. — Navzoče je pozdravila voditeljica dekleške šole, gđe. M. Kavčičeva, ki je prosila navzoče, naj pazno poslušajo razmotrivanje vprašanja „Kako deluj dom vzajemno s šolo proti posirovelosti otrok, zlasti deklic.“ Nato je dala besedo gospo M. Pleskovičevi, ki nam je v poučnem in zanimivem, jako skrbno sestavljenem referatu rešila gori omenjeno pereče vprašanje. Ako pomislimo, koliko pritožb se vedno čuje o naši mladini, kako je sirova in brezobzirna, vidimo, kako dobro je, da je predavateljica izbrala ravno to temo. Posirovelost se vidi in opaža pri naši mladini v vseh mogočih oblikah. Predavateljica nam je pa pokazala, s čim in na kak način bi se dalo to odpraviti. Gđe. voditeljica je zaključila ta eno uro trajajoči roditeljski sestanek ter prosila navzoče, naj se pridno in polnoštevilno udeležujejo takih in enakih koristnih predavanj. Pri predavanju smo pa opazili, da se je oziralo samo na vzgojo deklic. Mar li dečki niso ravno tako potrebni naučiti se vljudnosti? Mislimo, da! In tisti starši, ki imajo deklice, imajo brčkone tudi dečke. Zato bi bilo dobro, da se ozirajo take prireditve na vzgojo šolske mladine obojega spola. — Gospo Pleskovičevu prosimo, naj priobči svoj referat v „Domačem ognjišču“.

F. M.
Prvi roditeljski sestanek v Št. Jerneju dne 8. t. m. se je obnesel jako imenitno. Vabilom šol. vodje se je odzvalo toliko ljudi, da je bila velika šol. soba pretesna. — Po običajnem načinu je pozdravil nadučitelj K. Trost navzoče starše ter jim v poljudni besedi razložil namen rod. sestankov. G. okr. šolski nadzornik Lj. Stiasny je obravnaval temo o strahovanju otrok. Nič manj zanimivi sta bili

ostali točki s skioptičnimi slikami. Priznati se mora, da je nadučitelj K. Trost s pravim razumom in ravnanjem se po danih razmerah sestavil kaj zanimivo besedilo k skioptičnim slikam „Turki pred Dunajem“. Istotako je g. nadzornik govoril z živo besedo o potovanju v Carigrad. Ker je g. nadzornik potoval v resnici po pokazanih mestih, je tedaj naravno, da je mogel natančno opisati vsako sliko. — Ljudstvo je bilo s I. rod. sestankom tako zadovoljno, da je menda v Št. Jerneju ni bilo prireditve, ki ki bi bila tako ugajala narodu kakor ta sestanek. Ljudje nestrpno pričakujejo obljubljenega II. sestanka. Dosežen je bil dober namen. — Da pa ima vsaka dobra stvar večkrat različnih nasprotnikov, je znano. Taki posamni kritiki — ali iz zlobnosti ali nevednosti ne bomo dalje razmotrivali — pa roditeljskim sestankom popolnoma nič ne bodo škodovali, ker njih namen je preveč prozoren, da bi mogli škodovati tako blagim nameram. — Na delo tedaj! Delajte svojo pot dalje ne glede na desno ali levo, za blagor preprostega naroda! Ker je bil naznanjen za isti dan „Učit. krožek“ za šentjernejško ravnilo, je prihitelo 17 učiteljev in učiteljic v naš kraj — kakor iz Krškega, Crkelj, Kostanjevice, Zameškega, Škocijana, Šmarjete in Orehovice pri Št. Jerneju. Tedaj skupno število z domačim učiteljskim je bilo 24 učiteljev in učiteljic. „Krožek“ je otvoril s primernim nagovorom nadučitelj Karel Trost. Potem je govoril g. okr. šol. nadzornik Lj. Stiasny in končno tudi vrla gđe. koleginja Amal. Kobauova iz Kostanjevice. Iz Kostanjevice so tudi prišli vrle narodne dame in gospodje, da s tem pokažejo javno svetu, kako simpatizujejo z naprednim učiteljskim.

Čebelarstva shoda v Vipavi. 25. t. m. se vrši čebelarški shod v Velikih Zabljah ob pol enajsti uri dopoldne v ondotti šoli. Ob 3. uri popoldne se pa vrši enak shod v Vipavi tudi v šolskem poslopju. Na obeh shodih bo predaval zastopnik osrednjega čebelarstva društva, g. nadučitelj Ant. Likozar iz Ljubljane. Gospodje tovariši se vabijo, da se shoda v obilem številu udeležijo.

Osebnosti v Kranjskem. Suplentinja v Radečah Ljudmila Abramova, je imenovana za provizorično učiteljico v Št. Vidu pri Zatični, suplentka Ana Elsnerjeva pa za provizorično učiteljico v Vačah. Nadučiteljica Marija Claricijeva na dekleški šoli v Novem mestu je dobila zaradi boleznih dopust in pride na njeno mesto izprašana učit. kandidatinja in volonterka Alojzija Skaletova, interimistično vodstvo šole pa prevzame učiteljica Gizela Eklova. Suplentinja v Spodnjem Logatcu Ivana Simčičeva je imenovana za provizorično učiteljico v Starem trgu. Zaradi boleznih je dobila dopust učiteljica Marija Palmetova v Spodnjem Logatcu in pride na njeno mesto kot suplentinja Leopoldina Kogeljeva iz Žužemberka. Absolvirana učit. kandidatinja Marija Nigricinova je imenovana za provizorično učiteljico v Čepeljah. Imenovani so: učiteljica Katarina Smerdu za Senožeče, Štefanija Pečarjeva za Juršiče, Josipina Majdetova za Sent Lorene, Marija Marovtova za Hinje, Erika Kastrevčeva za Staro Loko pri Kočevju, učitelj Fran Zagorec za Hrvaški Brod, Josip Sedlak za nadučitelja v Jesenicah, Božidar Dereani za Ribnico, Matija Žitko za Sodražico, Marij Jeleneec za Godovič in p. Regalat Čebul katehetom v Ljubljani.

Trubarjev večer. Z Dunaja nam poročajo: Društvo svobodomiselnih slovenskih akademikov „Sava“ na Dunaju je priredilo dne 6. t. m. Trubarjev večer. Brez slovenskih vabil in vzporedov se je razvil ta večer v sijajno manifestacijo svobodnega naziranja, in smelo trdimo, da nobena v spomin Trubarja letos prirejena slavnost po vsebini in številu tukaj podanih misli in ponujanem užitku ne doseže tega večera.

Predsednik akad. društva „Sava“, gosp. pravnik Suhač, je dal po pozdravu in kratkem uvodnem govoru besedo g. cand. juris Emilu Jenkotu, ki je v izbranih besedah slikal dobo delovanje Primoža Trubarja ter podal jasno sliko tedanjega kulturnega stanja Slovincem in pomen Trubarjevega nastopa za naš nadaljni kulturni razvoj.

Za posebnost tega večera sta poskrbela bibliotekarja c. in kr. dvorne knjižnice, gg. dr. Ivan Prijatelj in dr. Kidrič, ki sta se potrudila za ta večer iz omenjene knjižnice pridobiti deset Trubarjevih knjig, katerih pomen, vsebino in zgodovino sta omenjena gospoda prijazno raztolmačila. Med temi knjigami je tudi edini svetu znan eksemplar in prva slovenska leta 1550. tiskana knjiga „Abecedarium“ neprečlenljive vrednosti. G. dr. Prijatelj je nato podrobno naslikal vse življenje in delovanje Primoža Trubarja. Poudarjal je posebno jezikovne potežkoče, s katerimi se je imel boriti Trubar pri svojem literarnem delovanju in na podlagi večih odstavkov iz Trubarjevih del je izprožil misel, da je Trubar skoraj gotovo hotel ustanoviti slovensko narodno cerkev.

G. pisatelj Ivan Cankar je v temperamentnih besedah govoril o Trubarju in naših razmerah v domovini. Žalostni spomini na slavnostni večer, pravi, je dejstvo, da je ravno Trubarjevo leto za nas najkavlnejše, kakor ob priliki Prešernove slavnosti, tako se tudi danes oglašajo v domovini rodoljubi, ki brez odmora iščejo, kaj bi slavili, da se zberejo v odseke in

volijo predsednike, a nimajo časa, da bi se izkušali poučiti o Trubarju samem ali celo razširjati njegovo mišljenje. Večina splošno o njem ne zna nič, pa tudi oni, ki so že kaj slišali o reformaciji, bi se mirno uvrstili v Hrenovo procesijo ter plesali okolo goreče grmade knjig. G. Cankar poudarja splošno slovensko brezpopumnost, ker si sicer ne more tolmčiti ogromnega števila onih, ki so nekdanj mogočilo klicali „preč s popi“, a sedaj so se „prilagodili razmeram“. Govornik pravi, le mladina še ima pravico nadaljevati rodoljubno delo Trubarjevo in stopiti mora brez starih naših rodoljubov v prihodnost.

Nato je g. Cankar ob veliki navdušenosti vseh navzočih z mladeniškim ognjem prednašal Otona Zupančiča „Pesem mladine“ in eno pesem iz cikla „V spomin Aleksandru Murnu“. Med pavzo je zapel z že znano virtuoznostjo g. operni pevec Levor Schumannova grenadirja. Potem je čital g. I. Cankar svojo črtico „Mrovec in njegova slava“. Ta satira prekaša s svojim kipečim sarkazmom vso dolino šentflorjansko. Pisatelj črta v nji, kakor je sam omenil, milje, kjer rastejo naši rodoljubi.

Ta krasni večer je bil dostojanstven izraz mišljenja svobodomiselnega dijaštva, ki ne misli za svoje ideje samo manifestirati, nego tudi te misli razširjati med narodom, ki je danes ravno tako kot v časih Trubarja popolnoma v oblasti rimskega žezla.

Poleg že imenovanih je bilo na večeru tudi več akademikov iz „Slovenije“, gospa dr. Prijateljeva, pesnik g. Oton Zupančič, g. inženir Štebi, skladatelj g. Jeraj in g. dr. Megušar s soprogo.

Razgled po šolskem svetu.

— **Zahteve bolgarskega učiteljskega.** Kakor znano, je bolgarska vlada meseca julija lanskega leta razpustila bolgarsko učiteljsko zvezo, njeno imejte konfiscirala, a delegate kaznovala s tem, da jih je kratkoma vrgla na cesto, deloma tanknila v vojaške suknje. Tedanja vlada je šla rakom zvižgat, a od nove vlade zahteva bolgarsko učiteljsko sledeče: 1. Da se nastavi zopet vse one učitelje, ki so bili meseca julija l. l. odpušteni samo radi tega, ker so se udeležili kot delegati XIII. učiteljskega kongresa; 2. da se odpusti iz vojaške službe vse one učitelje-delegate, ki so bili primorani obleči vojaško sukno; 3. da se nastavi zopet vse one učitelje, ki so bili suspendirani zaradi političnega mišljenja. — ga.

— **Učiteljske plače na Španskem.** Najvišja plača je 600 kron, najnižja 300 kron, a se to izplačujejo jako neredno.

Z gospodarskega polja.

— **Starostno in invaliditetno zavarovanje delavcev.** Z Dunaja poročajo z dne 26. februarja 1908: Pod predsedništvom prof. dr. Mayerja je imel danes sejo socialno-politiški odtok državnega zbora. Ta seja je bila zanimiva, ker je v nji vladni zastopnik, sekcijski šef Wolf, na različna vprašanja odsekovih članov dajal pojasnila o stanju vprašanja starostnega in invaliditetnega zavarovanja delavcev. Naznanil je, da je vlada po zaslišanju različnih svetov, kakor industrialnega, delavskega in drugih svetov in korporacij svoja posvetovanja o delavskem zavarovanju zaključila že januarja meseca t. l. in da je tudi izdelala zakonsko osnovo, ki ima biti sedaj še predložena različnim ministrstvom in naposled cesarju v predsankcijo. Glede sredstev je omenil, da stoji vlada na stališču, da imajo potrebna denarna sredstva prispevati v prvi vrsti interesi, to so delodajalci in delojemalci, a v drugi vrsti splošnost, to je državna uprava. Opozarjal je potem še na težave, ki ovirajo brzo rešitev tega vprašanja, ker se namreč od različnih strani zahteva, naj se zavarovanje raztegne tudi na druge kroge, namreč na male obrtnike in male posestnike ali pa celo na vse prebivalstvo. Ako bi se hotelo ugoditi tudi tem željam, bi se končna rešitev zavlekla. Predpriprave so namreč dovršene le za delavsko zavarovanje, dočim manjka skoraj še vsi statistični material za zavarovanje drugih slojev. Vlada želi zato, naj se odtok prej izreče o tem, ali se ima zavarovanje takoj raztegniti tudi na druge sloje. Po daljši debati se je sklenilo, da se izvoli pododsek 17 članov, ki naj se bavi s tem vprašanjem in ki naj sploh preštudira iniciativne predloge, vlozene v tem oziru od različnih strank. V pododsek sta bila od Jugoslovanov izvoljena dr. Krek in dr. Rybač.

— **Avstro-ogrška trgovina z inozemstvom.** Leta 1907 je iznašal uvoz 23439, izvoz pa 23308 milijonov kron; pasivum trgovske bilance znaša torej 131 milijonov kron.

Listnica uredništva.

Ante Požar, nadučitelj na Dobrovi pri Ljubljani: Potrjujemo, da niste v nikaki zvezi z dopisom, ki smo ga priobčili lanske leto v 39. številki z dne 27. kimaveca na strani 441., torej onega dopisa tudi niste pisali. — Ker smo zaradi praznika zaključili list že v sredo, nismo mogli danes priobčiti gradiva, ki nam je došlo zadnji hip. Porabimo prihodnjilj.

Učiteljska tiskarna priporoča vizitke.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 593. Kranjsko. 69 1-1

Vsled ukaza e. kr. dež. šol. sveta v Ljubljani z dne 23. februarja 1908., št. 942, razpisuje se s tem na deški meščanski šoli v Krškem s pričetkom šolskega leta 1908/9 učno mesto za prirodnoznanstveno strokovno (drugo) skupino v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 20. aprila 1908.

Prosilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso stalno nameščeni, morajo z državnno-zdravniškimi izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okr. šolski svet v Krškem, dne 12. marca 1908.

Tužnim srcem naznanjava žalostno vest, da je najin iskreno ljubljeni sinček

Tonček-Rafko

po kratki, mučni bolezni mirno v Gospodu zaspal.

Mokronog, 17. sušca 1908.

Jožef in Zofija Tratar.

Zahvala.

Vsa učiteljska društva, vse tovariše in tovarišice s slovenskih pokrajin, s Češkega, Hrvaškega in iz Srbije tem potom iskreno zahvaljam za čestitke. Vsakemu zase ne morem izreči posebne zahvale; dovolj je drugega dela. Zato pa izrekam javno vsakemu in vsem najlepšo zahvalo.

V Idriji, dne 18. marca 1908.

Engelbert Gangl.

Ustanovljeno 1842. Električna sila. Telefon 154.

BRATA EBERL

tovarna oljnatih barv, laka in firneža v Ljubljani, Miklošičeve ulice 6 nasproti hotela „Union“

prilagojena gg. šolskim vodjem in učiteljem v mestu in na deželi njihju priznana najboljše, črni, medli 19 52-12

lak za šolske table.

Zalogo šolskih zvezkov za Štajersko

(od dež. šol. sveta potrjeni z dne 3. oktobra 1899) za Kranjsko po F. Levčevim lepopisju iz najboljšega papirja, enakomernimi čistimi črtami, pivnikom in poljubnim ovitkom priporoča 53 26-5

A. Umek v Brežicah in Krškem.

Uzorce na zahtevanje zastoj in franko.

Angleško skladišče oblek
Ljubljana, Glavni trg 5.

Največja zaloga in izbira oblek za gospode in dečke, sportnih oblek, povzročnikov, dežnih plaščev in zimskih sukenj. Oblike in povzročniki, kakor tudi damski kostumi se izdelujejo po meri in najnovjšem kroju.

Ni zahtevati se postila na težbo tudi brez poročila. V zalogi so vedno najmodernejše danske oblike. Jako nizke cene. O. Bernatović.

30 24-2

Zavod za graviranje in izdelovanje kavčukastih štambiljev

Anton Černe

Ljubljana, Sv. Petra cesta 6. Uradni in zasebni pečati iz kavčuka in kovine, štambilje za datum, vsakovrstni klišeji, mo-50 nogrami itd. itd. 52 8
Ceniki gratis in franko.

Narodna knjigarna

12 52-20 Jurčičev v Ljubljani, trg št. 3

združena s trgovino s šolskimi, pisalnimi, risalnimi in drugimi v to stroko spadajočimi potrebščinami, se priporoča vsemu zavednemu naprednemu učitelstvu za dobavljenje vseh knjig in časopisov ter šolskih in drugih potrebščin

Cenovnik zastoj in poštne prosto. Največja in najbogatejša tvorniška zaloga priznana pravih švicarskih

Union-ur

31 52-12 katerih tvornice delničar sem in edini zastopnik za vso Kranjsko, ter zastopnik ur Schaffhausen, Klassig in Glashütte.

Velika zaloga zlatnine, srebrnine in dragocenih kamnov, kakor blaga od srebra in kinasrebra

Fr. Čuden urar in trgovec v Ljubljani

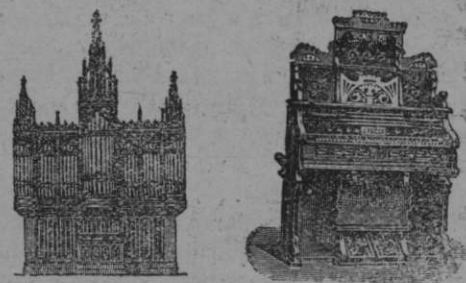
Prešernove ulice nasproti frančiškanskemu samostanu.

Odlikovane z zlatim zaslužnim križem s krono.

C. kr. priv. tovarne

orgelj in harmonijev Jan Tuček, Kutna gora

(Češko) 25 26-6

stavi in dobavlja orglje vseh velikosti, sistemov in slogov, harmonije s stiskalnim in sesalnim sistemom (Cottaye-orglje), klavirje in pianine najmodernejših konstrukcij.

3 do 5letna garancija. Ustanovljene l. 1869.

Nizke cene. Tudi na obroke.

Tovarna je postavila že nad 6000 instrumentov. Ilustrirane prospekte orgel, cenike harmonijev in klavirjev gratis in franko.

Najboljše in najcenejše tinte za šolo

na vsem svetu:

temnočrne, neizbrisne, proste kislin si more vsak sam pripraviti: 1 liter tinte za 14 do 16 vinarjev iz mojega slavnoznanega univ. praška za tinto.

- Temnočrna v škat. 1 kg za 20-25 l K 4-
- modročrna v škat. 1 kg za 6-8 l " 4-
- vijoletna kancel v škat. 1/2 kg za 20-25 l " 6-
- vijoletna kancel v škat. 1/2 kg za 6-8 l " 6-
- antraoen modra " 6-
- poznejše počni 1/2 kg za 10-12 1/2 l " 6-
- alizarin zelena " 6-
- poznejše počni 1/2 kg za 10-12 1/2 l " 6-
- modra ali zelena 1/2 kg za 5-6 l " 6-
- karmir in rumena 1/10 kg za 2 1/2-3 l " 6-

in dozah po 10 v. Kolekcija doz vseh barv proti odškodnini 1 K v markah. Poskusne škatle po 1/2 kg za 2 ali 3 K se pošljejo po povzetju, ali da se denar pošlje naprej. Priloži naj se 24 v za spremnico in ovj.

Ustanovljeno 1880.

Tovarna za specialitetne tinte

L. Köpplová v Ličinu.

Na tisoče priznanj in pohval je na pregled pri meni in se na zahtevo takoj pošlje natančni prepis.

52 1-2

Odlikovana

Prva kranj. tvornica klavirjev Ljubljana, Hilserjeve ulice št. 5 blizu Gradišča

Rudolf A. Warbinek

priporoča svoje prve vrste, za vsa podnebja solidno narejene pianine, klavirje in harmonije tudi samoigralne

za gotov denar, na delna odplačila ali naposodo.

Poprave in uglaševanja se izvršujejo točno in računijo najceneje. 28 52-7

Največja tvornica na jugu Avstrije Jamstvo 6 let. Eksport v vse dežele.

Gričar & Mejač

v Ljubljani, Prešernove ulice 9

priporočata v veliki izberi po najnižji ceni obleke za gospode in dečke, površnike za gospode in dečke, obleke za otroke, žakete za dame, paleta za dame, plašče za deklice itd. itd.

Nepremočljive pelerine iz lodna ali velblodje dlake (Kamelhaar) v vseh velikostih.

Gg. učiteljem in učiteljicam popust za »Učiteljski konvikt«. 74 12-2

Pri nakupu oblačilnega blaga naj se ozira na narodno trgovino

ČEŠNIK & MILAVEC

v Ljubljani (pri Češniku) Lingarjeve ulice

Velika zaloga sukna in kamgarna za moške obleke

Najnovije vrste modnega volnenega, svilnatoga in perilnega blaga za dama. Velika izbira preprog, zaves, odej itd. 18 12-6

Cene nizke in strogo solidna postrežba.

P. n. učitelstvu dam pri nakupu 5% odbitka za učiteljski konvikt.

Mojih 7 otrok

in na tisoče drugih ne pije nič drugega nego **Sladin**, t. j. **dra. pl. Trnkóczyja sladni čaj** (naj se ne zamenja s sladno kavo), ki se mu primeša nekoliko prekuhanega kravjega mleka in daje že en dan starim dojenčkom. Kot naravno preprosto, najbolj čisto, najceneje otroško redilo zaleže tudi tedaj, kadar druga redila ne izdajo več. Zadošča navadna dojilna steklenica. Prejel sem o njem pismena in ustna priznanja ter odkritosrčno zahvalo od mater, ki so obupavale, preden so rabile Sladin, dalje od zdravnikov in babic. 1 zavoj po 1/4 kilogr., 50 vin., zadošča za 20 do 30 dni. Dobiva se povsod. Po pošti franko 5 zavojev 3 krone 50 vin.

Lekarnar pl. Trnkóczy v Ljubljani, Kranjsko.

Trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami, prodaja e. kr. šolskih knjig in igrálnih kart

Zvezna trgovina v Celju

Rotovška ulica št. 2

priporoča kancelijski, konceptni, pismeni, dokumentni, ministrski, ovitni in barvani papir; svinčnike, peresa, peresnike, radirke, kamenčke, tablice, gobice, črnilo itd. — Knjige v vseh velikostih, črtane, z eno ali dvema kolonama, v papir, platno, gradl ali polusnje vezane.

Odjemalne knjižice po raznih cenah. — Največja zaloga vseh tiskovin za občinske urade, krajne šolske svete, učitelstvo, župnijske urade, okrajne zastope, užitinske zastope, hranilnice, posojilnice, ovetnike, notarje in privatnike.

Lastna zaloga šolskih zvezkov in risank.

Temni lak za šolske table. — Strune za gosli, citre, kitare in tamburice. — Štambilje, pečatniki, vignete (Siegelmarken) za urade in privatnike izvršuje še v najkrajšem času. — Dopisnice, umetne, pokrajinske in s cveticami od najpriprostejše do najfiniješe. — Albumi za slike, dopisnice in poezije. — Zavitke za urade v vseh velikostih.

Ceniki za tiskovine in pisarniške potrebščine so brezplačno na razpolago. — Trgovci in preprodajalci imajo izjemne cene. — Priznano dobro blago. Solidna in točna postrežba. 5 52-25

VERONIKA KENDA

v Ljubljani

na Dunajski cesti šte. 20

priporoča p. n. krajnim šol. svetom, šol. vodstvom in učitelstvu svojo

veliko zalogo pisalnih in risalnih potrebščin.

Dalje imam v zalogi risalni papir raznih vrst v vseh predpisanih velikostih, pisalni in pismeni papir, zavitke različne velikosti, veliko izbiro peres, držal, svinčnikov, gumic, krede, črnila, barvic, ravnil, ter vseh v to stroko spadajočih predmetov. 14 52-29

Postrežba točna in solidna.

Glavna zaloga

Jos. Petričevih zvezkov.

Anton Šarc

Ljubljana, Sv. Petra cesta 8.

Specialna trgovina za opreme nevest. Moško, žensko, otroško in perilo za novorojence se po meri izdeluje solidno in najceneje. — Platno vseh širin za telesno in posteljno perilo, namizni prtji, serviete, garniture za kavo, bele in barvaste, brisalke, žepni robci, brisalne rute, sifon, širting, kreton, batist itd. itd.

Najnovije modele za perilo radi pokažemo na ogled. — Švicarske vezenine.

Strogo solidno blago. Nizke stalne cene. Gg. učiteljem in njih rodbinam 5% popusta.

Svetlolikalnica:

15 52-28 Kolodvorske ulice št. 8.